

יחדיו
ארגון נוער

ירחון פעילות חודשי
ארגון הנוער 'יחדיו'

נושא החודש:

קבלת השונה

חברת הדרכה

חודש טבת תשפ"א | מותאם לגילאי יסודי

ירחון פעילות
חודש טבת

נושא החודש:

קבלת השונה

מותאם לגילאי יסודי

יחדיו
ארגון נוער

משרד ראשי: רחוב גבעת שאול 27, גבעת שאול, ירושלים
טלפון: 077-40-50-813 פקס: 153-524-236-122
דוא"ל: c0774050812@gmail.com

מזכ"ל התנועה: אילן קוסמן
ניהול תוכן: ישראל שילה
כתיבה: ראובן מילצקי
עריכה: מרדכי רוזנברג
גרפיקה: סטודיו 'דינמי' - שלומית כהן

© כל הזכויות שמורות לארגון הנוער 'יחדיו'

ירחון פעילות 'יחדיו' חודש טבת תשפ"א | נושא: קבלת השונה

דעות קדומות, סטריאוטיפים והנחות ראשוניות לגבי אנשים עם מוגבלות רבים מתייחסים לאנשים עם מוגבלות ברחמים, בחשש, בפחד, בחוסר כבוד, אפילו בזלזול.

נחזק את שלושת המטרות שלנו: הבה נחכים - כיצד ילד בן תורה, המביט על האחר במבט תורני, מתייחס לשונה בכבוד. איך ילד הלוקח אחריות על סביבתו, פועל כדי לתת רשת ביטחון למוגבל. וכל מי ששואף להצליח, יבין שדווקא ההשקעה בחלש תוביל אותו להצלחה.

מטרת הנושא:

מטרתנו להשריש בחניכינו את החשיבה על האחר, את ההתחשבות בשונה, ולשנות מהשורש את האווירה בחיי החברה.

נושא החודש:

קבלת השונה - האחר. נלמד לקבל את האחר - נכה, חלש, עולה חדש ועוד.

נבין את הצורך הבסיסי של כל אחד בכבוד עצמי ובתשומת לב ('צומי'), ונתרגל לחשוב שכל ילד הוא עולם ומלואו. נחדור אל נבכי נפשו של הילד המוגבל, נבחן האם הוא חלילה שווה פחות, או שהוא שווה כמו כל אחד אחר. נוזה את ההזדמנות (צ'אנס) שיש לכל אחד בחיים, לא משנה אם הוא חזק או חלש.

רקע לנושא:

בכל חברה, וכך גם בין חניכי 'יחדיו', יש מוכשרים במיוחד ויש בעלי כישרונות בינוניים, חזקים יותר וחלשים פחות, מוגבלים ושאינם מוגבלים.

כולנו אימצנו - במודע ושלא במודע -

שים לב:

הנושא מכיל רגישויות... נשתדל להימנע מלפגוע חלילה בחלשים או בבעלי מוגבלות.

בל נשכח את שלושת המטרות שלנו: לחוות חיי תורה מתוך שמחה ואושר, לשאוף להצליח ולנצל את הפוטנציאל שלנו, ולקחת אחריות על עצמינו, סביבתנו ועל העתיד שלנו.

מבצע החודש לקרב ילד

מחליטים על ילד אחד או שניים - לא מתוך
'יחדי' - שהם מוגדרים כשונים, למשל
מכיתה אחרת. כל הסניף נרתמים למבצע
יחד, ומחליטים לקרב אותם, לשתף אותם,
ומדווחים בכל פעילות מה היה.
פרסים שווים יחולקו לתומכים הגדולים,
והמרגשים ביותר.

תוכן עניינים

5	הקדמה איך לדבר על מוגבלויות?
9	מערך 1 עשרה בטבת - הערנות משתלמת!
17	מערך 2 כל ילד הוא עולם ומלואו
25	מערך 3 הכירו את ה'סובלנות'.
35	מערך 4 המפתח להצלחה בחיים.
43	מערך 5 מוות וחיים ביד הלשון.
61	מערך 6 ילד עם מוגבלות = ילד לוחם!
69	מערך 7 כבוד לכולם.
81	מערך 8 קו הזינוק שווה לכולם!
89	מערך 9 ניצחון אמיתי.

מה נאמר ומה נדבר

הקדמה כללית - איך לדבר על מוגבלויות?

ערוך מתוך מאמר של ד"ר ג. עילם.

לשפה בה ננקוט, יש חשיבות מכרעת לעולמם של אנשים עם מוגבלויות. ככל שנעדן את השפה שלנו, ונדבר אליהם ועליהם בכבוד, כך ישתפר מצבם ושילובם בחברה. הבה נקרא טיפים חשובים בנושא הזה. חיים ומוות ביד הלשון.

Ⓒ **נספר על קשיים, לא על אובדן.** כאשר אנו מספרים סיפור או מתארים מוגבלות - כדי להעלות את המודעות, לא נספר סיפורים סוחטי דמעות על מחלות חשוכות מרפא, לקויות מולדות או פציעות קשות. עדיף להתמקד בנושאים העוסקים בקשיי איכות החיים של בעלי מוגבלויות, כגון קשיי תחבורה, קשיים במציאת עבודה וכדומה.

Ⓒ **לא נתמקד במוגבלים שהצלחתם הרקיעה שחקים.** תיאורים כאלה הם אמנם חיוביים, אך הם עשויים ליצור את הרושם שהעולם הוא מקום נטול מכשולים ולשדר את המסר שאם אדם עם מוגבלות אינו מצליח באותו קנה מידה יוצא דופן, הרי שזהו כישלון פרטי שלו. הציבור אוהב אולי סיפורים על הישגי-על יוצאי דופן, כמו משתמשים בכיסא גלגלים שהגיעו לפסגות הרים, או על אנשים חרשים שכתבו קונצרטיים שמימיים; אך ההתמקדות הזו מעוררת ציפיות מוטעות, לפיהן כל האנשים עם מוגבלות צריכים להגיע להישגים "על אנושיים" כאלה כדי להתקבל בחברה.

Ⓒ **לא 'למרות'.** אל תשתמשו בביטויים כמו הצליח "למרות מוגבלותו", "התגברה על מוגבלותה".

Ⓒ הביטויים האלה מעוגנים בדעות קדומות לפיהן המוגבלות מגדירה את כל אישיותו ויכולותיו של האדם. במציאות, ההצלחה של אנשים עם מוגבלות מבטאת את היכולות שיש להם, את כישרונותיהם וכישוריהם. אנשים עם

מוגבלות המנהלים חיים אישיים וקריירה בשמחה ובהצלחה אינם מצליחים "למרות" מוגבלותם אלא פשוט מצליחים. הם אינם "מתגברים" על הנכות אלא מתגברים על דעות קדומות. **תנאי סביבה הולמים היו מאפשרים להרבה יותר אנשים עם מוגבלות להצליח ולבטא את יכולותיהם בכל תחומי החיים.**

⊖ **בלי הקדמות.** לא נקדים תארים כמו "סובל מ...", "קורבן של...", "נפגע של...", "מתייסר ב...". **אם יש צורך** נשתמש במקום זה במונחים המתארים מצב מסוים שיש לאדם, לדוגמה: "אדם עם דלקת פרקים" או "אשה שיש לה ציסטיק פיברוזיס", "אדם שיש לו לקות למידה".

⊖ **נשתמש בשפה של "אנשים תחילה":** לדוגמה: לא נאמר "מוגבל", אלא נאמר "אדם עם מוגבלות".

⊖ **נימנע משימוש בתוויות** כמו "נכה", "מוגבל", "בעל מום", "חרש אילם", "מפגר", "נכה שכל", "רפה שכל". במקום זה נאמר "אדם עם מוגבלות בניידות", "אדם שיש לו תסמונת דאון", "אדם עם מוגבלות בשמיעה או בדיבור", "אדם עם מוגבלות שכלית".

⊖ **כל אדם הוא יחיד ומיוחד.** לא נתייחס אל הנכים כקבוצה - "החרשים", "העיוורים", "המוגבלים", "הנכים", "המפגרים", "משותקי המוחין", "האפילפטיים". מונחים כאלה מדגישים את המוגבלות ואינם משקפים את השוויון ואת הכבוד של אנשים עם מוגבלות, את העובדה שמדובר בראש וראשונה בבני אדם. עדיף להשתמש במונחים המדגישים את האדם, את העובדה שהמוגבלות היא רק אחד מהמאפיינים של האדם או האנשים, לדוגמה: "אדם חרש", "אדם עיוור", "אנשים עם מוגבלות", "לקוחות עם מוגבלות", "עובדים עם מוגבלות".

⊖ **עדיף לוותר על ביטויים רגשיים** כמו "חסר מזל", "מוכה גורל", "מסכן", "משוגע", "פסיכי", "טיפש", "נכה".

⊖ **לא נדבר על הבדל בין "אדם נורמלי" ל"אדם עם מוגבלות"**, מכיוון שמשתמע מכך שהאדם עם המוגבלות אינו נורמלי. עדיף ביטוי כמו "אדם ללא-מוגבלות", "אדם לא-נכה".

⊖ **כיסא גלגלים:** הביטויים "מרותק לכיסא גלגלים", "רתוק לכיסא גלגלים" אינם מדויקים. עבור אדם בעל קושי בהליכה, כיסא הגלגלים אינו מכשיר המרתק אותו אליו, אלא להיפך, אמצעי המאפשר ניידות והגעה ממקום למקום. עדיף לומר "משתמש בכיסא גלגלים", "אדם בכיסא גלגלים" - אלה ביטויים המתארים את מצבו של האדם.

כמה מונחים וביטויים בעייתיים (שנויים במחלוקת):

“שירותי נכים”, “חניית נכים”

ברור שהמושג ‘שירותי נכים’, או ‘חניית נכים’ מבטא פגיעה באותם אנשים נפלאים. יש המעדיפים לומר ‘חניה נגישה’, או ‘שירותים נגישים’. ניתן גם לבחור בדרך האמצע, ולומר ‘חניה לאנשים עם מוגבלות’.

“צרכים מיוחדים” או “צרכים נוספים”

המונח “צרכים מיוחדים” מופיע בחוק ובהרבה מסמכים רשמיים. המונח “צרכים מיוחדים” הוא מונח טעון המעורר רחמים, מנציח את הפרדה של אנשים עם מוגבלות מכלל החברה ואינו מתאר את העובדות לאשורן.

את המשמעות שיש למונח “צרכים מיוחדים” בחברתנו אפשר לזהות בנקל במצבים שבהם הורים אומרים “יש לי ילד עם צרכים מיוחדים”. התגובה המיידית היא “אוי, מצטער”, מלווה במבט עצוב של השתתפות.

עדיף לומר “צרכים נוספים”, ביטוי המדגיש את העובדה שכולנו בעלי צרכים, ואף אחד לא מסתדר לבד, אלא שיש אנשים הזקוקים לעזרה יתירה.

“אנשים עם מוגבלות” או “אנשים בעלי מוגבלות”

אל תשתמשו במונחים המייחסים לאדם בעלות על מוגבלותו, למרות שאין בכך שגיאה לשונית. סביר להניח שאילו הייתה למישהו בעלות כזו, הוא היה מנסה למכור את מוגבלותו לאדם אחר. אימרו “אנשים עם מוגבלות”.

“אנשים עם מוגבלות” או “אנשים עם מוגבלויות”

מספיקה מוגבלות אחת לאדם. אל תשתמשו במונח מוגבלויות כשאינכם מתכוונים לריבוי מוגבלויות שיש לאותו אדם. אמרו “אנשים עם מוגבלות”.

עשרה בטבת הערנות משתלמת!

צום עשרה בטבת מזכיר לנו את מצב החורבן והגלות בו עמנו שרוי, ומחבר אותנו מחדש אל האבל על ימי תפארת עמנו, שהיו, ועוד יחזרו.

ילדים רבים שואלים את עצמם: מדוע עכשיו? באמצע החורף, בדיוק אחרי חנוכה, פתאום אנחנו צריכים להיזכר במצור על ירושלים? מה, לא מספיק י"ז בתמוז ותשעה באב? לא מספיק שלושת השבועות?

לכשנעמיק נגלה, כי המסר של יום עשרה בטבת משמעותי עבורנו מאוד, ויכול להשפיע על כל מהלך חיינו.

שאלה לדיון

מה בעצם התרחש ביום עשרה בטבת, שמשום כך מתענים בו?
בנוסף, מבואר בהלכה שתענית עשרה בטבת חמורה יותר מצום גדליה ושבעה
עשר בתמוז, ואם היה יום זה חל בשבת - היו מתענים בשבת! מדוע הוא חמור
יותר מהתעניות האחרות?

תשובה

בעשרה בטבת הוטל המצור על ירושלים, ובכך התחיל התהליך הנורא שהוביל לבסוף
לחורבן המקדש ולגלות עמנו, מצב ממנו לא התאוששנו עד עצם היום הזה.

בתעניות האחרות אירעו דברים חמורים הרבה יותר, חורבן המקדש, העמדת צלם
בהיכל, הריגת גדליה ועוד. לכאורה, הטלת המצור שאירעה בעשרה בטבת איננה
חמורה כל כך, שהרי בעת הטלת המצור עוד ישבו תושבי ירושלים בעיר בבטחה
והשקט, היה להם מה לאכול, חיילי אויב לא הסתובבו ברחובות. אם כן מדוע עשרה
בטבת חמור יותר משאר תעניות?

אין זאת אלא דוקא מפני שעשרה בטבת היה תחילת החורבן, השלב הראשון בתהליך
הנורא, משום כך יום זה מצויין ביתר תוקף ובחומרת יתר.

כי עלינו להתבונן בכך וללמוד לקח - יש להתעורר בזמן! לא להיזכר מאוחר מדי.

אם היו עם ישראל מתעוררים כראוי בעת הטלת המצור, חוזרים בתשובה, קורעים
שערי שמים בתפילה ועושים הכל כדי לתקן את המצב, היתה יכולה להיות תרופה
למכתם והם היו מונעים את החורבן. אבל אם עוצמים עיניים, מתעלמים מהאזהרות,
לא מבינים את גודל השעה ועומק האחריות המוטלת על כתפי כל אחד, החורבן מגיע
במהירות חלילה...

כך כל אחד מאיתנו בחייו! בלימודים, עם חברים, במשפחה, בכל תחום בו אנו
פועלים! אם רצוננו להצליח, למנוע משברים ולהתמודד בהצלחה, עלינו לפקוח עיניים
ואוזניים, ולהיות רגישים לתהליכים כשהם מתחילים להתרחש. אם נגלה שחבר כועס
עלינו, רק אחרי שהספיק להשמיץ אותנו ולהעמיק את הקרע, זה מאוחר מדי... יהיה
קשה הרבה יותר להשלים איתו ולהתפייס. אולם אם נלמד לזהות את הכעס של
החבר כשהוא מתחיל להתהוות, נוכל מיידית לעצור אותו, למצוא את הדבר שמקשה
עליו ולהסתדר איתו, וכך תישאר החברות על כנה ולא תהפוך לסכסוך מה.

אם נלמד לזהות את הקושי שלנו בתחום מסויים בלימודים, ולבקש עזרה באותו תחום, נוכל להתקדם ולהצליח בעזרת השם! אך אם נתעורר רק כשתתקבל התעודה, והציון המבייש כבר יתנוסס שם, זה יהיה מאוחר וחבל...

עשרה בטבת מלמד אותנו: עורו ישנים משנתכם! עלינו לזהות את הסימנים המוקדמים, ולפעול כבר היום למען העתיד שלי, שלך ושל כולנו!

פעם הגיע זוג צעיר לרב עם תינוק בן שלושה חודשים. הם שאלו אותו: באיזה גיל אפשר להתחיל לחנך את הילד?

השיב להם הרב: אתם באיחור של שלושה חודשים!

סיפור | לנצח בלחץ

קני הרובה הארוכים של החיילים הליטאים בלטו מעל כתפיהם. הם עמדו בזוגות משני צידי מעבר הגבול, מעבירים את זמנם במשחקי לוח, ולוגמים להנאתם בירה מחבית קטנה.

ממרחק כמה מאות מטרים נשמעה שיירה מתקרבת. הגבוה מבין החיילים הביט במשקפת, והכריז: קבוצת הולכי רגל! הם מחזיקים משהו גדול בידיהם!

החיילים מיהרו להסתיר את משחקי הלוח, נטשו את הבירה, והתייצבו על משמרתם. "אבוי לכם אם מישו יצליח להבריח רכוש דרך מעבר הגבול שלנו!" היה שב ומזהיר אותם מפקדם הקשוח. "כל אחד מכם יענש באופן אישי על כישלון!"

ואכן, פלוגת החיילים עשתה כל מאמץ למנוע הברחות דרך מעבר הגבול החוצץ בין ליטא לבין רוסיה. מבריא שנתפס, היה נענש בחומרה ומוצא עצמו מאחורי סורג ובריא לשנים ארוכות.

האנשים שהתקרבו ממול, היו נינוחים. את מעבר הגבול הכירו

היטב, וידעו כי השומרים עירניים. אבל מה להם לדאוג? ארון מתים לוקחים הם בידם! הם אחזו בארון משני צידיו, והתקרבו לעבר מעבר הגבול.

מידי כמה שבועות היתה נערכת הלוויה שכזו, ותמיד היו חיילי הגבול מאשרים לקבוצת המלווים לקבור את המת ברוסיה השכנה. המלווים סיפקו הסברים מניחי דעת, על רצונו של המת להיטמן בסמוך לכניסה הגדולה שברוסיה השכנה, או על רישיון קבורה זול יותר אותו ניתן להשיג שם.

חיילי גבול ליטאים אינם נוטים לגלות אמפתיה לאזרחים, כל אחד נדרש לעבור בדיקה קפדנית. אבל כשמדובר באדם מת, גם החייל הקשוח ביותר מניח את נשקו ומאפשר לעבור.

החיילים לא חלמו, מה מכילים ארונות המתים. לפעמים אכן נח שם אדם שנפח את נשמתו, אך לעיתים היתה זו תכולה אחרת לחלוטין... תכשיטים, בדים, פרוות ואף מטילי זהב! סחורה שבגינה יש לשלם מסים עצומים, ומי שמבריא אותה עובר בעון פלילי חמור...

ובכן, קבוצת המבריחים שלנו צעדה בבטחה וברוגע לעבר מעבר הגבול. הרי הם מכירים את המעבר הזה עוד כשחיילים אלו היו בחיתוליהם, וכבר ארונות מתים רבים חצו בידיהם את הגבול. ממה יש להם לחשוש? מעולם לא התבקשו לפתוח את הארון...

והנה הם מגיעים אל המעבר. מפקד צעיר ולא מוכר קופץ מולם, ושואל: "יש לכם תעודות בבקשה? רישיון קבורה?"

המבריחים מתפלאים על הדריכות שמגלה המפקד, אבל לא מתרגשים. הם מגישים לו את רישיון הקבורה שהושג ממשד הפנים, ומספרים על גרישה, הסוחר הרוסי שביקר כאן בליטא ולפתע שבק חיים, ועתה ממתנינים בארצו לקברו שם.

"פתחו בבקשה את הארון!" מורה להם המפקד.

"אתה בודאי לא מתכוון ברצינות!" אוזל הדם מפניו של ראש חבורת המבריחים. "הרי מת שוכב לו כאן בפנים, וכי מעוניין כבודו להביט בפניו של מת?"

"פתח כבה, במקום לדבר כל כך הרבה!" מורה המפקד העקשן. המבריחים לא יודעים את נפשם. מה עושים עכשיו? הם ניסו לספר סיפורים על רוחות, שדים וקללות שרודפות את מי שפותח ארון של מת, אך לשווא. המפקד עמד על שלו.

הארון נפתח, וגילי הרקמה היוקרתיים נתגלו לעין כל. המבריחים נכבדו בידיהם וברגליהם, והמתינו בפנינו מעבר הגבול לכרכה שתעביר אותם למעצר.

קולות בכי רמים החלו נשמעים. המבריחים התייפחו, דמעות גדולות זלגו במורד לחייהם, והם התחננו על נפשם. כל אחד הזכיר את אשתו, ילדיו, הוריו המזדקנים והתרנגולים הזקוקים לטיפול... הם ביקשו את רחמי המפקד, שיחוס וירחם, וזעקו בבכי תמרורים.

"שקט כולכם!" היסה אותם המפקד, והוסיף בציניות: "בפעם הבאה, תבכו לפני שאתם נתפסים. אם הייתם בוכים בזמן, כשארון הקבורה היה בידיכם, והייתם נראים כמו אנשים הצועדים בלוויה, שבורים ומוכים, אזי לא הייתי חושד בכם, והייתם חוצים את הגבול בשקט. אבל כשהתקרבתם לכאן רגועים, שלווים ומחייכים, הבנתי שאתם משקרים. **אם הייתם בוכים לפני, לא הייתם בוכים אחרי!**"

תובנה

ללמדנו שאם לא נעורר את עצמנו בזמן, ונתקן את דרכינו, אנו עלולים להיזכר מאוחר מדי...

משחק | ערנות - בסיס להצלחה!

משפט פתיחה:

משחק זוגות מאתגר הדורש ערנות וריכוז. משחק שיסחוף את החניכים.

הסבר כללי:

כל זוג צריך להעביר מקצה אחד של החדר לקצה אחר, גולה על גבי לוח, בלי להפיל אותה.

חומרים נדרשים:

לוח [קרטון, פוליגל או כל דבר קשיח], וגולה [אם אין, אפשר כדור פינג-פונג].

הסבר מפורט בשלבים:

1. המדריך מחלק את החניכים לזוגות, כל זוג מקבל לוח וגולה. אם יש חניך שאין לו זוג, המדריך יהיה בן הזוג שלו.
2. הזוגות נעמדים בצד אחד של החדר, עם הלוחות והגולות.
3. נבחר את מטרת המשחק: להגיע לצד השני של החדר עם המשטח והגולה על גבי.
4. אין לגעת בגולה.
5. אם הגולה נפלה לרצפה, יש לחזור לנקודת ההתחלה ולצאת שוב לדרך.
6. עורכים ניסיון או שניים לצורך הדגמה והבנת המשחק.
7. המדריך נותן את האות ומתחילים. שקט מוחלט כולם מרוכזים ...הראשונים שהצליחו, הם המנצחים.

הערות:

- אם החניכים מתקשים במשימה, ניתן להקל ולהתיר לעצור את הגולה מנפילה באמצעות הידיים, פעם אחת או פעמיים במהלך המשחק.
- אפשר להמשיך את המשחק ולחזור עליו כמה פעמים, או לחילופין לתת ל 2-3

הזוגות הראשונים, להתמודד זה מול זה. ואז לקבוע מי המנצח.

תובנה

הערנות והחריצות, משתלמים!

כל ילד הוא עולם ומלואו

הקב"ה העניק לכל יצור תפקיד מיוחד במינו, שרק הוא יכול למלא. כל אחד מאיתנו, קיבל משימה מיוחדת! לכל אחד יש כישרון מיוחד, יכולת מופלאה שרק הוא קיבל, כדי להועיל במשהו לעולם. אם נכבד את החברים שלנו, נראה שכדאי להקשיב לכל אחד ולקנות ממנו את הדבר המיוחד שיש רק לו.

ואם נקשיב טוב יותר... נגלה דבר מדהים! נגלה כי הילדים השונים מרוב הכיתה, הילדים החלשים בכיתה, או בעלי המוגבלויות [כמו גמגום או ליקוי שמיעה וכדומה], או עולים חדשים, דווקא הם יכולים ללמד אותנו הרבה דברים מיוחדים ומעניינים!

איך זה יתכן? הבה נחכים!

שאלה לדיון

ילדים שלחו לנו שאלות מחייהם:

- "מה, את כולם-כולם צריך לכבד? גם את המוכר מהקיסוק ממול, שכל יום מכריז בקולי קולות שהוא יצביע למפלגה שכל השכונה שלנו שונאת? הוא הפך את הרחוב למטה בחירות! למה שאכבד אותו?"
- "יש לנו ילד חדש בכיתה, עולה חדש, שלא מכיר את כל המשחקים שאנחנו משחקים. אנחנו מנסים לשלב אותו, אבל יש גבול כמה. הוא פשוט לא מצליח לשחק וגורם לנו להפסיד. מה אני יעשה?"
- "סליחה, יש לי שכנה ממש מעצבנת! היא מגדלת בחצר המון בעלי חיים, מתוך רחמים עליהם. הם יוצרים רעש ולכלוך, ולה לא אכפת! מה, בני אדם שווים פחות מהחיות, ולכן צריכים לסבול את כל הלכלוך והריח? איך אני יכבד אותה? למה שלא אזלזל בה?"

מה אתם אומרים? מה תענו לשאלות הילדים?

תשובה

לפי מחקרים שונים שהתבצעו, נמצא כי לוקח לאדם **מאית שנייה** בלבד, כדי לגבש רושם ראשוני על אדם שהוא פוגש. אחר כך, כבר קשה לשנות את הדעה.

וחבל!

אנחנו היהודים, ובפרט בני תורה כמונו, אמורים להתייחס בכבוד לכל אחד באשר הוא.

נדגיש כי אין באמור שאנו צריכים להסכים עם כל אחד, מותר לחלוק על דעתם, אבל חשוב שנכבד אותם, ולא נזלזל בהם חלילה.

גם ילדים שונים מאיתנו, הם בעלי אישיות מיוחדת ויש להם מעלות רבות. לעיתים קשה להבחין בכך ממבט ראשון, אך עלינו לכבד אותם ולהתייחס אליהם בנועם. אם נתמיד בכך, נוכל לגלות את מעלתם ואף ללמוד מהם את הדברים הטובים המיוחדים שבהם.

למשל, ילד לקוי שמיעה יכול ללמד אותנו את היכולת להבין דבר מתוך דבר, למרות שהוא שמע רק מילה או שנים מתוך משפט - הוא כבר מבין הכל.

ילד חלש בלימודים, יוכל לעזור לנו המון כשאנחנו עוזרים לו בשיעורי בית, כי כך אנו מסבירים יותר ברור ומסדרים זאת לעצמינו בצורה הטובה ביותר.

בכל כיתה, משפחה וקבוצה, יש ילדים שאנחנו נוטים לדחות, מזלזלים בהם ולא מקשיבים להם. הבה נקבל את כולם לחברתנו, ניתן לכל אחד מקום של כבוד ונאפשר לכל אחד להתפתח בצורה שמתאימה רק לו.

במדרש תנחומא (פרשת פנחס אות י') כתוב "כשם שפרצופיהם אינם שווים, כך דעותיהן אינן שוות" וכך גם אומרת הגמרא בסנהדרין (לח א) "להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד, וכולן דומין זה לזה. אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד מהן דומה לחבירו".

עלינו ללמוד לקבל את האחר והשונה, גם אם הוא לא חושב כמונו, וגם אם לא נראה כמונו! כי כל אחד הוא עולם ומלואו!

סיפור | ההומלס האליל

מאת אבינועם הרש

כבר בפעם הראשונה שדניאל שטרן, המועמד לראשות העיר, ראה את ההומלס שיושב לצד המדרכה שמול הבית שלו, עם כובע קסקט הפוך ובו מטבעות, הוא החליט לבער את התופעה המטרידה. כמועמד לראשות העיר, הבטיח דניאל לתושבים ניקוי כללי של הרחובות מכל ההומלסים והקבצנים, אלו שגורמים בנוכחותם לאווירה לא בטוחה ברחובות, ולפחד, בפרט לילדים בשעות הלילה.

כשנשאל במסיבת העיתונאים על ידי עיתונאי חרוץ, כיצד הוא מתכנן בדיוק לטפל בעיר ולשפר את החיים בה, השיב דניאל שטרן בנחרצות: "אני מתכוון לתקן כל חלון שבור וכל בניין מוזנח בעיר, אבל בראש ובראשונה אנחנו נתחיל מההומלסים ששורצים וממלאים כאן כל חור וכל פינה, כדי להעניק תחושת ביטחון לתושבי העיר!"

מאחר שבעיית ההומלסים והקבצנים הרבים העסיקה רבות את התושבים,

הצליח דניאל שטרן לקבל את רוב הקולות הנחוץ, עבור בחירתו לראשות העיר. כעת, לאחר שנבחר, מיהר ליישם את הבטחת הבחירות שלו ולסלק קודם כל את המטרד הראשי מבחינתו: ההומלס הקבצן ש'התנחל' לו על צד המדרכה ממש מול הבית שלו.

כבר ביום שלמחרת הבחירות ניגשו שני שוטרים אל ההומלס - העונה לשם אורי - וביקשו ממנו בנימוס להתפנות מהמקום שלו ולחפש לעצמו מקום אחר, היות והנוכחות שלו מטרידה את תושבי העיר. תוך כמה שעות הגיע ראש העיר, מלווה בכתבי עיתונות וצלמים, למקום שבו היה פעם אורי ההומלס, ואמר לתושבים המאושרים שממש כאן, תתקין העירייה ספסל חדש לרווחת תושבי העיר. דניאל הצביע על הכיוון הכללי שמסתמן עבור התושבים: תחושת ביטחון. איך שדניאל שטרן סיים את הנאום מול המצלמות, הוא הבחין באורי - ההומלס שרק אתמול סולק מהמקום - מנסה להגיע ולדבר איתו, אולם השומרים מנעו ממנו להגיע אליו.

לאחר יומיים, התייצבה בלשכת ראש העיר אישה נכה על כיסא גלגלים ביחד עם הילדה שלה, ובפיה טענה מוזרה ומדהימה: היא סיפרה שאורי ההומלס היה מעניק לה בכל יום חמישי בשבוע, סכום של חמש מאות שקלים, וכעת היא הבינה שבגלל ראש העיר פינו אותו מהמקום שלו. האשה דרשה בתוקף מראש העיר, להחזיר לאורי את מקומו, כדי שיוכל להמשיך לסייע לה כספית, או לחילופין לשלם לה את התמיכה

מקופת העירייה!

דניאל נדהם מהבקשה. גם בחלומות הכי פרועים, הוא לא האמין שההומלס הזה ייתן כסף למישהו אחר. הוא לא היה נראה יותר מ'סתם קבצן'. אלא שלמחרת הגיעו ללשכה שלו גם דוד, אדם גלמוד וחולה שבא לשאול בעצמו את ראש העיר איפה נמצא אורי ההומלס? לדבריו, אורי היה קונה לו כל שבוע את מצרכי השבת. גם בעל המוסך הזקן הגיע, ותיאר איך אורי היה מפנה אליו לקוחות שקרה להם פנצ'ר ברחוב, ודואג שיצליח להתפרנס בכבוד.

דניאל הרגיש פתאום שנהיה לו ממש חם, ואגלי זיעה בצבצו על מצחו. יכול להיות שהוא טעה לגבי האבחנה שלו על אורי ההומלס?

למחרת, הגיע השיא. בלשכת ראש העיר הופיע לא אחר מאשר סגן אלוף צוריאל, והטיח בדניאל: "איפה אורי?" מסתבר שצוריאל היה מפגיש מדי שבוע לוחמים צעירים עם אורי, שישמעו ממנו על עוז הרוח ותעצומות הנפש

הנדרשים לקרב, וילמדו מניסיונו העשיר והסיפורים האוטנטיים השמורים אצלו על זירות הקרב השונות בהן לחם.

"על איזה ניסיון קרבי אתה מדבר?" שאל דניאל את סגן אלוף צוריאל. "תגיד לי אתה!" ענה לו בחזרה סגן אלוף צוריאל: "אתה באמת לא מכיר את אורי ההומלס? הוא גיבור צבא שקיבל צל"ש, הבן אדם שחיסל לבדו במלחמת יום הכיפורים מעל שלושים חיילי אויב! אתה לא יודע? מאז המלחמה הוא נכנס להלם קרב, והחליט למרות הכסף שיש לו - ויש לו כסף... - לעבור לגור ברחוב. הוא פעם סיפר לי שזה מרגיע לו את החוויות הטראומטיות שעבר במהלך חייו."

"אז אתה רוצה להגיד לי שאורי ההומלס, הוא לא באמת הומלס?" נדהם ראש העיר.

"ממש לא, הוא אדם שמקבל פנסיה ונכות מצה"ל ולא חסר לו כסף. הבנתי שהוא אפילו נותן את הכסף שלו לאנשים אחרים. רק שהוא החליט לגור ברחוב בגלל שככה יותר קל לו להתמודד..."

ראש העיר הבין את הטעות האיומה שלו, ומיד ביקש לזמן את אורי ללשכתו בהקדם. הוא ביקש ממנו סליחה ושאל האם ישנה דרך שבה יוכל לעזור לו, אלא שאורי ביקש רק לחזור למקום שלו בסך הכול בלי ששטרים יסלקו אותו מהמקום.

פתאום התברר לראש העיר, שהוא שפט את אורי מוקדם מדי, מבלי לדבר איתו או לתהות באמת על קנקנו.

כבר למחרת התייצב ראש העיר מול המצלמות, והכריז על ועדה מיוחדת שתוקם כדי לבחון סיוע ודיור חלופי מטעם העירייה, לכל ההומלסים והקבצנים המסתובבים ברחובות...

! תובנה

טבע האדם הוא לשפוט אנשים לפי רושם חיצוני, מבלי לתהות באמת על קנקנם. כדאי לנו ללמוד מטעותו של ראש העיר, ולא ללכת אחרי מראה עיניים בלבד... אם נעמיק במבט על כל אחד, נקשיב לסיפור החיים של כל חבר, ונתאמץ לאתר את הנקודות החיוביות שבכל ילד, נגלה דברים מרתקים ומעשירים...

הפעלה | פינת החי כמשל

משפט פתיחה:

נמחיש את יתרונות הסובלנות והלמידה זה מזה.

הסבר כללי:

מציירים בעלי חיים ולומדים מהם תכונות טובות.

חומרים נדרשים:

דפים ומכשירי כתיבה לחברי הקבוצה.

הסבר מפורט בשלבים:

שלב א | חלוקה לקבוצות

נחלק את החניכים לשלוש קבוצות, נשתדל שבכל קבוצה יהיו גם חניכים פעילים יותר ובעלי מרץ.

שלב ב | בחירת בעלי חיים

כל קבוצה בוחרת לעצמה מגוון מסויים של בעלי חיים, לפי מספר המשתתפים בקבוצה. לדוגמא, קבוצה המונה חמשה חניכים, תבחר פיל, אריה, כבש, צבי וצב.

שלב ג | איפיון בתוך הקבוצות

כל קבוצה מחלקת בין חבריה את בעלי החיים, בעל חי אחד לכל חניך. כל חניך מצייר בראש הדף את בעל החי 'שלו'. חניך המתקשה בציור יכול להיעזר בחבר מהקבוצה, או לרשום את שם הבעל חי.

בהמשך הדף, רושם כל חניך את היתרונות של אותו בעל חי, מה אפשר ללמוד ולהתפעל ממנו. החניכים ייעזרו כל אחד בחברי קבוצתו.

דוגמא: מהצב אפשר ללמוד על סבלנות, מחשבה לפני כל צעד, שמירה על הבית, לא להתבייש באיטיות מול האחרים ועוד. מהאריה אפשר ללמוד גבורה, ויכולת מנהיגות.

שלב ד | הצגת הדפים ודין

כל קבוצה מציגה את בעלי החיים שבחרה, וכל חניך מקריא מהרשימה שבידו יתרון אחד - היתרון הבולט והגדול ביותר של בעל החיים 'שלו', יתרון ממנו יכולים האחרים ללמוד.

שלב ה | תבונה

נשים לב - לכל קבוצה יש נקודות חוזק שאין לאחרים, הקבוצות האחרות יכולות ללמוד ממנה! לכל בעל חי בפני עצמו יש נקודות חוזק, בעלי החיים האחרים יכולים ללמוד ממנו! כך גם בחיים, כל אחד לומד זה מזה, כל קבוצה לומדת מהאחרת. רק כך אפשר להתקדם ולצמוח.

הכירו את ה'סובלנות'

היום, נדבר על 'סובלנות'. המהות של הסובלנות היא לסבול את השוני של הזולת, לקבל בנועם את הדעות השונות של החבר, ולהתייחס בכבוד לרצונות של החברים גם כשהם מנוגדים לרצון שלי.

תארו לכם, חניכים יקרים, שאתם נכנסים לכיתה בבוקר עם בגד חדש, ושומעים את החברים מאחלים לכם: "בוקר טוב! מה שלומך? איזו חולצה יפה! היכן קנית אותה? אתם שואלים שאלה בשיעור, והחברים מפרגנים: "ממש שאלה יפה! איך חשבת על זה!"; אתם מספרים שבני משפחה שלכם מצביעים למפלגה מסויימת, והחברים אומרים: "מעניין, עד היום לא הכרתי אנשים שמצביעים למפלגה הזו! מה גרם לבני המשפחה שלך להצביע לה?"; אתם מבקשים לשחק משחק חדש בהפסקה, והחברים משיבים: "משחק חדש? נשמע מלהיב! תלמד אותנו את המשחק ונחליט האם אנחנו רוצים!"

מה אתם אומרים? נשמע גן עדן של ממש! הלא כן?!

שמתם לב שיש כאלו בכיתה, שאצלם תמיד-תמיד הכל הפוך? אצלם תמיד הכל שלילי!

אף אחד לא מסתכל על החולצה החדשה שהם קנו, על כל שאלה שהם שואלים בשיעור נשמעים צחקוקים, לא מתעניינים בסיפורים שהם מספרים, ולא מקשיבים להם במשחקים; יש ילדים כאלו, שלא זכו לקבל מהקב"ה מתנת חן, מין קסם אישי כזה שיש לילדים המקובלים בכיתה. כל מה שהם יאמרו או יעשו, ייתקל בבוז ובלעג, ואפילו באי התייחסות. בדרך כלל זה קורה לתלמידים מתקשים בלימודים, או לתלמידים עם מוגבלויות שונות.

האם כך ראוי לבני תורה יקרים כמונו - לזלזל בתלמידים מתקשים? ודאי שלא, ואף אחד מאיתנו לא עושה זאת חלילה בכוונה תחילה. אבל עדיין זה קורה, ואנו זקוקים כאן ל'אפליה מתקנת'! במקום 'לקטול' את המתקשה, לזלזל בכל הצעה חדשה, להתפרץ לתוך הדברים; נקשיב לו, נתעניין בדבריו, ונכבד את דעתו!

כיתה סובלנית, היא כיתה שכיף לחיות בה. **ילד סובלני**, נחמד ונעים להיות חבר שלו.

שאלות לדיון

מה ההבדל בין 'סבלנות' ל'סובלנות'? מי רוצה להסביר לנו?

האם יש מצוה בתורה להיות סובלני?

מה יקרה אם לא נהיה סובלניים? לא מספיק להיות 'ילד טוב' וזהו?

תשובה

סבלנות: ממתנינים בלי להתרגז, מחכים בתור במכולת, או מחכים שחבר יסיים את תורו בכדור.

סובלנות: מתייחסים לחבר באורך רוח, מקשיבים לדעה שונה בכבוד, מאפשרים לכל חבר לנהוג בצורה שהוא רוצה ולא מכריחים אותו להיות כמונו. נותנים לכל אחד יכולת לבטא את עצמו.

אנו מצווים לכבד כל אדם, כל ילד בכיתה ראוי לכבוד. לא רק הילדים ה'נחשבים' והמקובלים, לא רק המצליחים והמוכשרים, עלינו להתייחס בכבוד ובחיבה גם לילד מתקשה, ולילד עם מוגבלות. כי כל אחד נברא על ידי הקב"ה, בצלם אלוהים, והוא יקר וחביב במיוחד.

כאשר אנו מקרבים ומכבדים ילד מתקשה, אנו מקיימים באופן מיוחד את מצוות "ואהבת לרעך כמוך", ומבצעים חסד של ממש. והאמת? גם אנו מרוויחים מכך - **כי כפי שלמדנו, הכלל הוא: ככל שנכבד את מי שפחות מאיתנו, ככה אנחנו נהיה מכובדים יותר.**

כי לכבד אדם מכובד זה לא כ"כ כבוד, כי הוא כבר מכובד. אך לכבד מי שאינו מכובד מספיק, זהו כבוד אמיתי!

דוגמה להתמודדות במידת הסובלנות:

קמתי מאוחר בבוקר, אם לא ארוץ בכל הכוח, אאחר לשיעור. ועוד איזה שיעור... בדיוק היום, מלמד בכיתה המורה הכי קשוח בבית הספר. לבשתי משהו במהירות הבזק, חטפתי משהו לאכול ורצתי למטה. פתחתי כבר את מנעול האופניים, אך רגע לפני שעליתי עליהם, מונחת יד על כתפי. אני מסתובב.

זהו גד, השכן מקומת הכניסה, הוא ילד מיוחד שלומד במסגרת 'שיח סוד', שהחליט לסגל לעצמו מנהג קבוע - לאסוף מעטפות דואר נטושות, ולנסות להביא אותן ליעדן. גד מחזיק בידו מעטפה גדולה. "אתה יודע מי זה משפחת שפיגלמן? מכיר אולי שם כזה מבית הספר?"

"לא, לא מכיר", אני פולט, ומתחיל לדווש. גד רץ אחריי.

"שמואל, שמואל שפיגלמן, תברר אצל כל החברים, תבדוק! ... רגע, עוד שם!" גד רץ לידי ומתחיל להקריא מהמעטפות.

”תומר כהן, מכיר? דבורה עמרני? מכיר?” אני מדווש, והוא רץ לידי. אנשים מביטים בנו בפליאה.

דקות ארוכות חולפות עד שהוא מניח לי לנפשי.

חניכים יקרים! איך אתם הייתם מגיבים לגד השכן?

האם הייתם מתרגזים ואומרים לו: די כבר! עזוב אותי! אתה לא רואה שאני ממחר? האם הייתם מתעכבים, ומאחרים לשיעור, כדי להתייחס אליו בצורה יפה ומכובדת? או שהייתם אומרים לו: גד היקר! חשוב לי מאוד לסייע לך עם המעטפות! בצהריים אחזור מהלימודים ואוכל להקדיש לך זמן רב! עכשיו, אני ממש ממחר, כל טוב!

במדרש תנחומא (פנחס סימן א) נאמר: ”אם ראה אוכלוסין של בני אדם, אומר 'ברוך חכם הרזים', כשם שאין פרצופיהן שווין זה לזה, כך אין דעתן שווה, אלא כל אחד ואחד יש לו דעה בפני עצמו”.

כלומר, העובדה שלחבר שלנו יש דעה שונה משלנו, הוא נראה אחרת או נוהג אחרת, או גם וגם... עובדה זו איננה חיסרון! אדרבה, זו מעלת האדם - כל אחד הוא יחיד ומיוחד, זו חכמתו הנפלאה של הקב”ה שנתן לכל אחד תכונות נפש מיוחדות במינן.

סיפור 1 | רק אאתי

ערוך מתוך 'מיומנו של עולה חדש' מאת מאיר עבדי:

מאיר עבדי נולד וגדל בשכונה בפאתי ניו יורק. הוריו עבדו למחייתם בעיר הגדולה, שלחו אותו לבית ספר יהודי ואף שוחחו איתו בבית בעברית. משפחת עבדי חיה את חייה בנחת ובאושר בקהילה היהודית המקומית, אך נפשו של מאיר לא מצאה את מקומה.

מאז ילדותו, חלם מאיר לעלות לגור בארץ.

”יש שם רחובות בשמות מהתורה!” התלהב מאיר בן השבע. ”יש רחוב רבי עקיבא, רחוב דוד המלך, רחוב חברון ורחוב שבעת המינים!”

”קשה להתמצא שם בכתובות”, טען אבא. ”אצלינו יש מספרים, זה הכי נוח!

חוץ מזה, לא עוברים דירה בגלל שמות רחובות, מאיר”.

כל ידיעה בעיתון הקשורה באורח החיים בארץ הקודש, היתה נקראת על ידי מאיר בשקיקה. הוא החזיק אוסף גדול של תמונות נוף מארץ ישראל, אותן הציג לראווה על קירות חדרו, עד שהם כוסו לגמרי בתמונות.

בגיל שלוש עשרה, בישרו אבא ואמא למאיר כי הם עומדים להגשים לו חלום.

”אנחנו עוברים לארץ הקודש?” זהר מאיר.

”לא, לא עוברים”, צחקו הוריו. ”אנחנו נוסעים לטיול של שבוע ימים בארץ ישראל. בשבילך, מאיר!”

הוריו סברו שהטיול ירגיע את מאיר, הוא יראה בעיניו את הארץ, יטעם מהחלום המתוק שלו, ויבין שיש גם קשיים וסכנות במגורים בישראל. אולי כך הוא יירגע, ויפסיק להתחנן אליהם לעבור לארץ.

במשך שבוע ימים הסתובבו ברכב שכור ו'חרשו' את הארץ, לאורכה ולרחבה. מאיר לא ויתר על שום אתר מקודש, מוזיאון או מצפה נוף. הוא היה מתעורר לפנות בוקר, ולא עצם את עיניו במשך כל היום.

מהר מאוד חלפו הימים. משפחת עבודי שבה לביתה בניו יורק. והחלום של מאיר? הוא קיבל צבע ומראה ברורים ומוגדרים, ורק גדל והתעצם...

תשע שנים נוספות חלפו, עד שזכה מאיר להגשים את חלומו במלואו. הוא התארס בשעה טובה ומוצלחת עם בת למשפחה ישראלית שהיגרה לחו"ל, וסיכם עמה ברורות על מגורים אך ורק בארץ ישראל.

הוריו תמכו בצעד הזה. למרות הקושי בריחוק מבנם האהוב, הם נוכחו לדעת כי נפשו אינה יודעת מנוח בארץ זרה.

חודש ימים לפני החתונה הגיע מאיר בגפו לארץ, מתחיל לתכנן את צעדיו כאן. הוריו היו אמורים לנחות שבוע ימים לפני החתונה. עד אז תכנן מאיר להשיג דירה לשכירות, רהיטים, מקום עבודה וכל מה שזקוק לו זוג צעיר...

הפעם מאיר נאלץ להסתדר בכוחות עצמו, ללא רכב צמוד. משדה התעופה עלה על רכבת לירושלים, שם שכר לעצמו חדר זול ללינה. מאיר נטל לידו מפה גדולה של העיר, ויצא אל הרחוב.

ראשית, היה עליו לנסוע באוטובוס למרכז העיר. שם ביקש לחפש דירה לשכירות, להתעניין במשרדי תיווך ולהכיר את האיזור.

מצויד במפה, ובעברית המגומגמת שבפיו, יצא מאיר לתחנת האוטובוס הקרובה.

בדקות ההמתנה הארוכות, קלט מאיר כי זו הפעם הראשונה בחייו, שהוא משתמש בתחבורה ציבורית... בשנות ילדותו בארה"ב, תמיד התנייד במכוניות של הוריו, וכשגדל - נהג בעצמו במכונית פרטית שהוקצתה עבורו.

אוטובוס זו מפרקי ('אקורדיון') התקרב אל התחנה. אנשים רבים נדחקו קדימה לתפוס מקום ישיבה באוטובוס. מאיר רצה לשאול האם האוטובוס מגיע למחוז חפצו, אולם שכח לרגע את שם הרחוב שאמרו לו.

רחוב היופי? רחוב יפה? נו... מאיר הוציא את המפה. אנשים עלו וירדו. הנה, מצא מאיר, רחוב יפוי!

הנהג כמעט סגר את דלת האוטובוס, ומאיר מיהר לתחוב את פרצופו פנימה.

"סליחה, נהג, אני יש שאלה אותך!" אמר מאיר בנימוס.

"שאלות בכיתה, גבר! אתה עולה או יורד?" רטן הנהג.

"בכיתה אני לא לשאול דוקא", חייך מאיר. "אני כאן לשאול, בגלל אני חדש, יום ראשון בישראל!"

"זוז כבר מהדלת!" קטע אותו הנהג. "תן לי לסגור!"

"רגע, אבל אני רק לשאול, אם אתה מביא אוטובוס לרחוב שקוראים... רגע, שכחתי..."

מאיר כופף לרגע את ראשו לכיוון המפה. הנהג ניצל את ההזדמנות, סגר את הדלתות ונעלם.

מאיר היה המום. כך מתנהגים אליו ביומו הראשון בארץ?

שנים רבות חלפו מאז. מאיר התאזרח בישראל, למד להסתדר עם התרבות המקומית ולמצוא את האוטובוס המתאים. היום, הוא מרצה לבני נוער ומבקש להזכיר לכולנו עד כמה חשוב להתייחס בסובלנות לכל אחד.

! תובנה

מאיר הפיק לקח מעניין מהאירוע, אותו הוא מציג במשפט קצר:

"תחשבו על כל אדם, כאילו הוא עולה חדש ביומו הראשון."

כל יום אנחנו יוצאים מחדש לעולם, ומצפים לקבל יחס נחמד מהסביבה. כשאנחנו מספרים על החוויות שהיו לנו אתמול, אנחנו משתוקקים שהחברים יקשיבו ויביעו התעניינות. כשאנחנו מציגים משחק חדש שקנינו, אנחנו רוצים שהחברים יסתכלו, יביעו הערכה ולא יאמרו 'זה סתם חיקוי עלוב'. כשאנחנו מתקשים בלימודים, אנחנו מצפים שיציעו לנו עזרה. כשאנחנו חולים, אנחנו מחכים לשיחת טלפון בה יביעו החברים התעניינות בשלומנו.

כל אדם מצפה ליחס סובלני. הבה נעניק זאת לחברינו, והם יעניקו לנו יחס סובלני בחזרה!

הפעלה | כדורגל הסובלנות

משפט פתיחה:

נתרגל בשטח את הסובלנות לזולת, גם כשזה מפריע לנו במהלך התקין של החיים. במקרה הזה - המשחק.

הסבר כללי:

משחק כדורגל מאתגר עם הפרעות מתוכננות.

חומרים נדרשים:

כדורגל.

הסבר מפורט בשלבים:

1. **שלב א - משחק כדורגל**
2. חלקו את הקבוצה לשניים. שחקו כדורגל (או כל משחק קבוצתי שהחניכים בוחרים) והורו לחניכים כי המשימה שלהם היא ניצחון.
3. לפני הפעילות בחרו מספר חניכים והורו להם 'לפברק' כל מיני בעיות, כמו: כאבי ראש, סחרחורות וכו' שיגרמו להם לשחק באופן איטי וגרוע. עם זאת, חשוב לתדרך את "המושגים" שיתעקשו להשתתף בתחרות ולהיות חלק מהקבוצה, למרות שהם למעשה עושים נזק לכל הקבוצה.
4. במהלך התחרות עודדו את הקבוצות לנצח. עקבו (רצוי אף לרשום) אחר הערות הקבוצה לאותם החניכים "המושגים" שזזים באיטיות והורסים את סיכויי הקבוצה לניצחון.
5. לאחר פרק זמן נחמד למשחק, נעבור לשלב הבא.

6. **שלב ב - שאלות לדין על המשחק**

- איך היה המשחק?
- מה הייתה המטרה שלכם?

- האם חשתם שכל הקבוצה מלוכדת סביב מטרה זו? מדוע?
- אלו חניכים הפריעו לניצחון הקבוצתי?
- מה לדעתכם היה צריך להיעשות בנידון?

7. כעת, פנו ל"מושתלים" עצמם (שעדיין משחקים את המשחק):

- איך הרגשתם?
- למה היה לכם חשוב להשתתף? כיצד היה היחס כלפיכם?

תובנה:

סובלנות אינה סיסמא בעלמא, היא צורך יומיומי. דוגמא לכך היא התחרות שנערכה. לכל קבוצה היתה את מטרת העל לנצח - וכל מה שהיה בדרך נרמס. אותם אלו שעיכבו את הניצחון ("המושתלים") זכו להתעלמות במקרה הטוב, או להערות גנאי במקרה פחות טוב. הבה ניקח זאת לתשומת ליבנו, ונבין כי ערך הסובלנות גדול מכל ערך אחר כמו ניצחון במשחק.

המפתח להצלחה בחיים

למדנו להכיר את מידת הסובלנות וחשיבותה. עתה נתמקד בתועלת המשמעותית שהיא מביאה לחיינו. נלמד כי מפתח ההצלחה בחיים - זו הסובלנות.

חשוב להבין ולהפנים כי הסובלנות מרפדת לנו את חיי היומיום, מנעימה לנו את השהות בחברה ומאפשרת לנו להתקדם ולהצליח.

אם נהפוך את הכיתה שלנו לכיתה סובלנית, נהיה כיתה של מצליחנים! כל אחד יוכל להביא את עצמו לידי ביטוי מושלם בלימודים, בשעות הפנאי ובכל עת. כל אחד יוכל להתקדם בדרכו, החברים יעמדו לצידו ויעריכו אותו, ולא יביעו כלפיו זלזול וביטול.

שאלה לדין

הקשיבו לשאלה יפה של ילד חכם מאחד הסניפים של 'יחדיו':

"זה קל לדבר על סובלנות וכבוד, כמה זה נחמד ונעים ויפה והכל. אבל תכל'ס, זה קשה. הנה, רק אתמול ויתרתי בכדורגל לילד החדש בכיתה, שהוא עולה חדש. היה לו קשה עדיין להבין את חוקי המשחק שלא הכיה, ולמרות זאת השארתי אותו בקבוצה שלנו ונתתי לו הרגשה מעולה. נו, ומה יצא לי? בסוף הקבוצה שלנו הפסידה.

רוצים עוד דוגמה? לפני שבועיים, ריחמתי על חבר שלי שיש לו מוגבלות שמיעה, ובחרתי בו להיות הזוג שלי ב'מתמידים' ולהיבחן יחד על משניות, והפסדתי בגללו את הפרס הגדול! נו, אז מה שווה לי כל זה, תכל'ס אני מפסיד ומפסיד כל הזמן כשאני מרחם על החלשים..."

נו, מה תגידו לילד הזה?

תשובה

סובלנות אינה 'רחמים'. הרי אף אחד לא רוצה שתרחם עליו. אם היית שואל את חברך לקוי השמיעה ואת העולה החדש מרוסיה, שניהם היו אומרים לך פה-אחד שאינם רוצים רחמים.

סובלנות זה ערך שמגיע מתוך הבנה פנימית, שאתה רוצה כי זה שווה לך!

איך שווה לי להיות סובלני? פשוט מאוד!

ילד שמכבד כל אחד, אפילו את הילד המוגבל, מהר מאוד 'עולים' עליו כל החברים ומגלים שהוא ילד כייפי. כיף לספר לו סיפורים כי הוא מפרגן, כיף לדבר איתו כי הוא מתייחס יפה, כיף לתת לו כי הוא מחזיר, בקיצור כיף להיות חבר שלו.

כזה ילד מגיע רחוק - כי בידינו נמצאים מפתחות ההצלחה בחיים.

הוא אולי מפסיד פעם במשחק בגלל ויתור, מפספס זכיה בתחרות בגלל התחשבות, אבל בגדול - הוא מצליח ומתקדם יותר מכולם!

הבה נבחן את החברה שלנו. למי אנחנו אוהבים להקשיב? למי קל לנו לפרגן? למי

נשמח לעזור ולסייע במשימות שלו? בדרך כלל, אנו מקשיבים לכל אדם באותו אופן בו הוא נוהג כלפינו. חבר שתמיד דואג רק לעצמו, אין לו כוח להקשיב לאחרים ולשמוע עוד דעות, מתרגז כשמתווכחים איתו ומנסים לשנות החלטה - אנחנו לא ששים לעזור לו להתקדם ולהצליח. גם אנו ננהג כלפיו בחוסר סובלנות, לא נרצה לשמוע מה יש לו לומר.

רק ילדים מתונים, שיודעים להקשיב בסבלנות לאחרים, ערים למצוקות החברים, משתדלים לסייע, ולא מתרגזים גם כשמתווכחים איתם, יש להם מקום של כבוד בחברה. קל לנו להקשיב להם, לשמוע את דעתם בכבוד, אנו שמחים לסייע להם ולתרום מעצמינו למען הצלחתם.

כך כותב גם הרמב"ן באיגרתו המפורסמת לבנו, אותה הוא ביקש ממנו לקרוא כל יום, כדי להתחזק על ידה ביראת שמים ולהדריך את חייו בדרך ישרה. ומה מופיע במרכז האיגרת? הנה הקטע לפניכם:

"שמע בני מוסר אביך, ואל תטוש תורת אמך. **התנהג תמיד לדבר כל דבריך בנחת, לכל אדם ובכל עת**, ובזה תינצל מן הכעס, שהיא מדה רעה להחטיא בני אדם. וכאשר תנצל מן הכעס, תעלה על לבך מידת הענוה, שהיא מדה טובה מכל המדות טובות. **למען תצליח בכל דרכיך, ותזכה לעולם הבא...**"

כלומר, אדם שירגיל עצמו לדבר תמיד בנחת - גם כשאומרים לידו דברים מרגיזים, ויתעקש להיות רגוע ולפעול מתוך ישוב הדעת - גם כשנוהגים בצורה שאינה מקובלת על דעתו, יזכה בסופו של דבר לחיים מלאי הצלחה, ולשכר טוב בעולם הבא.

סיפור | הרצף הסיני

לפני שנים רבות, אישה סינית צעירה בשם לי-לי עברה לגור לאחר חתונתה עם בעלה ועם אמה שלו. לאחר זמן קצר, לי-לי הגיעה לתובנה שהיא וחמותה לא מסתדרות כלל וכלל, ושכנראה המצב הזה לא הולך להשתנות. האופי וההתנהגות של כל אחת מהן היה כל כך שונה מהשנייה, ולי-לי לא הצליחה שלא להתרגז מההרגלים של חמותה. חמותה מצידה, לא הפסיקה לבקר ולנוזף בלי-לי בכל הזדמנות שהייתה לה.

יום רדף יום, השבועות חלפו ולי-לי וחמותה לא הפסיקו להתווכח ולריב.

אך, מה שגרם למצב ביניהן להפוך לעוד יותר גרוע הייתה המסורת הסינית העתיקה לפיה ל-לי הייתה מוכרחה לציית לחמותה, ולמלא אחר כל בקשותיה ורצונותיה. חמותה ביקשה ממנו אינספור בקשות, ולא נתנה לה מנוחה.

כל הכעס והאומללות שהצטברו בבית, גרמו לבעלה המסכן של ל-לי למצוקה נפשית רבה, והוא ניסה לפשר בין שתי הנשים אך ללא הואיל. לבסוף, ל-לי החליטה כי היא לא יכולה להמשיך ולסבול את המזג הרע והרודנות של חמותה, ושהיא חייבת לשים לכך סוף.

ל-לי פנתה אל חבר טוב של אביה, מר הונג, בעל חנות לעשבי תיבול. היא סיפרה לו על המצב הנורא ששורר בבית ושאלה אותו האם הוא יוכל לעזור לה, ולהביא לה רעל שמופק מצמחים כדי לסיים את המצב הזה אחת ולתמיד (נדגיש שמדובר במשל בלבד, וכמובן שאין שום הצדקה לכך חלילה). מר הונג חשב לכמה רגעים ואז אמר: "ל-לי, אני אעזור לך לפתור את הבעיה, אבל את חייבת להקשיב לי ולמלא במדויק אחר כל ההוראות שאגיד לך". ל-לי ענתה: "כן, מר הונג, אעשה את כל מה שתגיד לי לעשות".

מר הונג הלך לחדר הפנימי של החנות, ולאחר כמה דקות חזר עם חבילת צמחים בידיו, ואמר: "את לא יכולה להשתמש ברעל קטלני כדי להיפטר מחמותך, מכיוון שזה עלול להעלות חשדות כלפיך. לכן, אני נותן לך מספר עשבי תיבול הפועלים לאט, שבמשך זמן ימלאו את גופה של חמותך ברעל. בכל יום הכיני לה ארוחה טעימה, והוסיפי מעליה מעט מעשבי התיבול האלה. כדי לוודא שהיא אכן תאכל את הארוחות, את תהיי חייבת להתייחס אליה בנועם ובלבביות רבה. כך גם כדי שאף אחד לא יחשוד בך כאשר היא תמות. אל תתווכחי איתה, צייתי ברצון לכל בקשה שלה והתייחסי אליה כמו מלכה".

ל-לי הייתה מאושרת. היא הודתה למר הונג, ומיהרה הביתה כדי להתחיל בתכנית להיפטר מחמותה.

שבועות וחודשים חלפו, ובכל יום הייתה ל-לי מגישה לחמותה מיני מטעמים מיוחדים. היא זכרה כל הזמן את ההוראות של מר הונג בדבר התנהגות חמה ולבבית כלפי חמותה, ולא סטתה מהן.

לאחר שחלפו שישה חודשים, האווירה בבית השתנתה לגמרי. ל-לי למדה לשלוט במזג שלה עד כדי כך, שהיא שמה לב שהיא חדלה כמעט לחלוטין להתעצבן ולכעוס. היא לא התווכחה עם חמותה במהלך כל ששת החודשים

האלה, וכעת חמותה נראתה לה אישה הרבה יותר נחמדה ונעימה. חמותה גם היא שינתה את כל גישתה כלפי לי-לי, והחלה להתייחס אליה כאילו הייתה הבת שלה. היא לא הפסיקה לספר לחברים ולקרובי משפחה, עד כמה לי-לי נהדרת, ושבנה לא היה מוצא אישה יותר טובה ממנה. לי-לי וחמותה התייחסו ודאגו אחת לשנייה ממש כמו אמא ובת, ובעלה היה מאושר עד הגג מההטבה העצומה בקשר שלהן.

בוקר אחד, לי-לי התעוררה בבהלה אחרי לילה של סיוטים, ורצה אל חנותו של מר הונג. היא אמרה לו: "מר הונג, אתה חייב לעזור לי! כל הרעל ששמת לי לחמותי באוכל, אתה חייב לתת לי משהו שיעזור לי לנקות אותו מהגוף שלה! כל ההתנהגות שלה השתנתה מקצה לקצה והיא הפכה לאישה כה נחמדה, אני ממש אוהבת אותה כאילו היא הייתה אימא שלי. אני לא רוצה שהיא תמות".

מר הונג חיך בהנהון. "לי-לי, אין לך דבר לחשוש מפניו", הוא אמר לה. "לא הבאתי לך שום רעל. הצמחים שנתתי לך היו ויטמינים לשיפור הבריאות שלה. הרעל היחיד שהיה, הוא זה שהיה טמון בראשך ובגישתך כלפיה, אבל הוא נשטף לגמרי באהבה שהערפת עליה".

! תובנה

האם אי פעם שמתם לב עד כמה התייחסותכם לזולת, זהה לדרך שבה הם מתייחסים אליכם?

כנאמר בפסוק הידוע במשלי (כו, יט) "כמים הפנים לפנים - כן לב האדם לאדם!"

הפעלה | מילים נרדפות

משפט פתיחה:

המשחק דורש יצירתיות ומגביר את עושר השפה, ובד בבד גם מחדד את הזיכרון.

הסבר כללי:

מציאת מילים מתאימות לפי אותיות, תוך זכירת המילים שכבר נאמרו.

חומרים נדרשים:

דפים ומכשירי כתיבה לכל המשתתפים.

הסבר מפורט בשלבים:

1. מתחלקים לשתי קבוצות.
2. המדריך בוחר בכל פעם ילד מקבוצה אחרת.
3. הילד הראשון בוחר מילה, הבא אחריו מוסיף מילה שמתחילה באותה אות שהמילה של הראשון הסתיימה, והשלישי שוב אומר מילה שמתחילה באותה אות שהמילה של השני הסתיימה, וחוזר חלילה.
4. לאחר שמסיימים את כל הסיבוב, החניכים מתרחקים זה מזה בכדי למנוע העתקות, והמדריך מחלק לכל אחד דף ועט, בו עליו לרשום כמה שיותר מילים שהוא זוכר מהמילים שנאמרו.
5. הקבוצה המנצחת: זו שרוב חבריה זכרו הכי הרבה מילים.

הערות:

- אסור כמובן להעתיק.
- אפשר לשדרג לשלב נוסף, בו כל אחד בוחר שתי מילים, ובשלב נוסף כל אחד בוחר שלוש מילים.
- כדאי שיהיה איזשהו קשר בין המילים, להקל על התהליך. למשל: "בוקר רטוב בכניסה הגשם מציף פה הכל..."

תובנה:

כמו במשחק, ההצלחה היא בהקשבה לכל מילה של השני ובאמפתיה אמיתית. כמה עלינו להתחזק ולהיות אמפתיים לחבר. להקשיב לכל מילה, להקשיב בין המילים, לחוש את מי שאומר את המילים! ניתן משמעות וחשיבות לכל מילה שחבר מוציא מפיו.

מוות וחיים ביד הלשון

החיים שלנו נראים לעתים, כמו זירת איגרוף. מישהו פוגע בנו, אנו ממהרים לפגוע בו חזרה. מנסים לקחת לנו את המקום באוטובוס, אנו ממהרים להתיישב בחוזקה ולהדוף את החצוף. לכל פעולה - תגובה. על כל מילה - צרור מילים. אנו פועלים מתוך הגנה עצמית, הודפים כל מתקפה עלינו.

בניגוד למה שאנו רגילים לחשוב, מילים עלולות להיות חמורות לא פחות מהכאה פיזית, והן עלולות להיחשב כמעט כמו רצח.

האומנם, רצח?!

הבה נראה.

שאלות לדיון

האם מילים יכולות להרוג?

זה נשמע הזוי. מילים? להרוג? מילים מסוגלות לבייש, לפגוע קשות, ומצד שני לבנות, ליצור ולאחד. אבל להרוג?

מה אתם אומרים?

תשובה

התבוננות בדברי חכמינו מלמדת אותנו כי למילים יש משקל אדיר, וכי דיבורים עלולים להביא אף למוות חס ושלום. בהרבה מקרים גם אם אינם מביאים למוות פיזי, הם עלולים להביא למוות רגשי ונפשי שאי אפשר להתאושש ממנו כל החיים!

נביא לכך את המקור, אך ראשית נקדים: תורת ישראל קובעת כי קדושת החיים מעל לכל, וכי "פיקוח נפש" דוחה את המצוות האחרות. כאשר יהודי נאלץ לנסוע ברכבו בשבת לבית חולים בכדי להציל חיים, הוא יעשה זאת ויקיים בכך מצוה, פיקוח נפש דוחה שבת. יש שלוש מצוות בתורה שרק הן מחייבות את היהודי גם במחיר הקרבת החיים - עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים (אמנם בשעת השמד, יש למסור נפש על כל המצוות). יהודי צריך למסור את נפשו בכדי להימנע מעבודה זרה, כפי שנהגו אבותינו בעת מסעות הצלב, ויהודי מחויב למסור את נפשו בכדי להימנע מלרצוח אדם אחר, כפי שנהגו יהודים בימי השואה כאשר התבקשו בידי הצוררים ליטול את חיי חבריהם אך סירבו בתוקף ונהרגו בשל כך.

למרות כל האמור - ההלכה קובעת כי "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש, ואל ילבין פני חבירו ברבים" (ברכות מג ב). למה? כי הלבנת פנים חמורה כמו רצח! מוטב לו לאדם שיאבדו חייו חלילה וחס, והעיקר שימנע מלהלבין פני חבירו ברבים.

אם החניכים שואלים - להלכה למעשה יש מחלוקת האם אכן אדם רשאי למסור אל חייו בפועל בכדי להימנע מהלבנת פנים, או שדברי חז"ל נאמרו רק כדי להדגיש עד כמה חמורה הלבנת הפנים אך למעשה אסור לאדם לאבד את חייו בשביל כך.

הנקודה העיקרית: נשים לב למילים שלנו, מה הן עלולות לגרום. נחשוב האם הדברים שלנו עלולים ליצור פגיעה. כי לפעמים זו פגיעה אנושה!

ילד עם מוגבלות, למשל, הוא רגיש יותר מאחרים. כאשר מדברים עמו, נשים לב להיות רגישים ולא לבטא זלזול במגבלה שלו, או לגחך על הדברים בהם הוא שונה. אנו עלולים חלילה לפגוע בו...

סיפור | להציל את האן

ערוך מתוך הסיפור 'להציל את המן' של חיים ולדה, מסדרת 'ילדים מספרים על עצמם':

שמי אביעד. אני בן 11 ומתגורר בירושלים.

בל"ג בעומר, אני הייתי זה שהדליק את המדורה הגדולה והמרכזית, המדורה בה השתתפו מאות ילדי השכונה. כשנקראתי לעלות אל הבמה המאולתרת, חלק מהילדים לא ידעו מדוע זכיתי בתפקיד המכובד הזה, וחלק מהם חשבו שהם יודעים, אבל הם טעו לגמרי. לא היה להם מושג מה קרה שם באמת, למה דוקא אני זכיתי לעמוד על הבמה להדליק את המדורה הגדולה.

רק שני ילדים ידעו באמת מה קרה. אני, והמן.

כלומר, לא באמת קוראים לו המן, וכיום גם אני לא קורא לו המן. השם שלו הוא דוקא יוחנן, אבל במשך תקופה ממושכת מאד קראתי לו בלבי - 'המן'. אם תדעו כמה סבלתי ממנו - אולי תבינו אותי.

אנחנו לומדים בכיתה אחת. אני נראה כלפי חוץ ילד די שקט ומופנם, אבל בפנים אני סוער מאוד ומלא תכניות ורעיונות.

אני חושב שיש עוד ילדים כמוני שאולי קוראים כעת את הסיפור ויזדהו עם התחושות שלי. מדובר בילדים עם המון יוזמה ורעיונות מקוריים, שיש להם עולם של בדיחות מצחיקות או של דברי חכמה, אך כשהם רוצים להוציא את זה החוצה - זה נתקע. אולי בגלל חוסר ביטחון עצמי, ואולי בגלל בעיה קטנה של תקשורת.

אני לא אומר את זה מעצמי. קראתי פעם בעיתון כתבה על ילדים מופנמים, והזהיתי עם כל מילה. כתבו שם על ילדים כמוני שהם לא מופנמים באמת,

רק שיש להם בעיה של תקשורת - ככה כינו את זה בכתבה, והם מתקשים להוציא החוצה את מה שהם מרגישים, חושבים ויודעים.

היו שם כל מיני מילים מקצועיות, כמו למשל: 'שיום' - קושי למצוא את השם של המילה שאתה חושב עליה, ו'שליפה' - קושי לשלוף את המילה מתוך הפה שלך.

הכתבה הזו הרגיעה אותי מאוד, כי היא עזרה לי להבין מה קורה לי ולילדים אחרים שמתקשים לבטא את עצמם. אני ילד בהחלט מעניין, ולא חסרים לי רעיונות - פשוט קשה לי להוציא החוצה את מה שבתוכי. אולי נרגעתי, אבל הבעיה נשארה.

בלימודים אני מוצא את עצמי יודע מה לענות על שאלה שהמורה שואל, אבל לפני שאני מספיק לתפוס אומץ ולדבר, מישהו אחר כבר עונה עליה. ובחברה - זה כבר סיפור כואב.

מתברר שאת החברה מנהלים ילדים שיודעים לדבר בקולניות ובמהירות, ובעיקר בביטחון עצמי - ובדיוק כל הדברים האלה חסרים לי.

האם גם אתם מכירים ילדים כאלו? האם יש לכם רעיון איך ילדים כאלו יכולים לעזור לעצמם? או איך יכולים אחרים לעזור להם?

יש ילדים שקטים שטוב להם עם השקט הזה, והם מקבלים את העובדה הזו כמובנת מאליה. אם תשאל אותם אם הם רוצים להיות מנהיגים או מחליטים, הם יאמרו לך "לא, ממש לא".

אבל יש מיעוט של ילדים, כמוני למשל, שדוקא היו רוצים מאד להיות במרכז החברה, כי הם מרגישים שיש להם לתת לא פחות מהאחרים - אבל המגבלה הזו של תקשורת וביטחון עצמי מפריעה להם.

אני בטוח שילדים רבים שיקראו את הסיפור הזה יזדהו עם כל מילה. אני לא בטוח שיש לי עצה בשבילם. אולי אחת: לעולם אל תתייאשו, תמצאו את הדרך לבטא את עצמכם גם בלי לפטפט ולצעוק. כאשר מתבגרים, כך אבי אמר לי, החברה מעריכה יותר את התוכן מאשר את ההצגה, ודוקא הקולניים שמדברים בלי הפסקה מאבדים את הקסם שלהם. אך אלו שיש בהם תוכן ומדברים בצורה מתונה, תופסים את מקומם.

שמי אביעד. אני בן 11 ומתמודד ברושלים. בכיתה שלי הייתה קבוצה מנובשת למיר של ארבעה ילדים שלישיים. נועד כמה ילדים "מסתתרים" היו ילדים שהתנתנו ל"שליטים" כדי שיזאלו בטובם לשיקוף אותם מפנים לפנים. מובן שהמסתתרים היו מתחלפים כשטר חיים בנינו השליטים.

מנהג השליטים היה יחונן. ילד דומיננטי מאד. שמאז הגן היה המלך הבלתי מעורער של הכיתה.

לא כל מלך הוא יע. יש מלכים טובים ומתחשבים. או לפחות לא מתעללים בולתי. אבל יחונן היה ממש מלך רע ומציק.

וכאן צריך לחלק בין ילדים שקטים באמת, שיוחנן לא היה מוצא בהם עניין חוץ מנכח עלכותו פה ושם, לבין ילדים כמוני, שניסו להראות את עצמם. יחונן היה דאג להשפיל אותם ולסתום להם את הפה.

ואך הוא עשה זאת? בעיקר בכוח הפה שלי. הוא היה לועג לי, משפיל אותי. מחקה אותי ומסית את האחרים לעזוק מדברים שאני אומר.

עם הזמן התחלתי לשנוא אותו ממש. הרגשתי שהוא חוסם אותי ולא מאפשר לי להפוך לחלק מהכיתה. סחיתי לדבר כשהוא היה בסביבה, כי הוא היה מחקה אותי, לועג לי בגלל מה שאמרת, או פשוט מבטל את הדברים בתנועה אחת בפרצוף. אבא שלי אמר פעם שכתוב "כי באפס הרגו איש" - יש אנשים שנתעוה אחת באף שלהם יכולה לבלבץ פניו של זולתו וכאלו לרחוץ אותו (כידוע). מי שמבלבץ פני חברו הרי הוא כשופך דמים).

היה זה פרוץ, חצי שעה לפני קריאת המגלה, כשנועד לי לפתע חצי מילי-הכחה הראונו בשקט לשקט למסבי. התברר לי שיוחנן הוזיח את כולם שלא לגלות, ובפרט הוזיח "לא לגלות לאבעד" - שיה אני.

המלים הללו פגעו בי כמו סכין. ילד ארגן חצי כיתה להסתיר משהו דרוק ממני: למה הוא עושה את זה? חשבת: הלחיים שלי בערו, ותמונת בצבא בעיני. בקריאת המגלה, כשחבטו שוב שוב בהמן הרשע, חשב בלבי כי החוצא 'ישע' מתאים ביותר ליוחנן. מאותו רגע ואילך, כיוונו אותו בלבי 'המן', ואחלתי לו את כל החסמות וההכחות שספג המן. ידעתי שיש הבדל גדול בין יחונן לבין המן האמיתי, שרצה לישמר ולחלץ את כל היהודים מנער ועד זקן ויש נחשים. אבל אני ואיתי בו את "המנן הפרטי שלי", ילד שפוגע בי במשך שנים, חוסם את דרכי בחברה והורס את חיי פשוטו כמשתמע.

פורים חלף וגם פסח, והגיעה מחרות לי"ג בעומר. יחונן תפס אחריות על ארגון המזווה השפונותית. אמנם כל ילדי השכונה אמורים להשתתף במזווה עצמה, אבל זה לא אומר דבר כאשר לאיסוף העצם וארגון המזווה. לרוב מילד-השכונה חולקו תפקידים - ולי לא. שוב עשה יחונן הכל כדי לחסום אותי. לא ידעתי למה. מסביבי החש הילדים ובחשו בנושא המזווה, מה עומד להיות וכמה עצם אספן, ואני - מחוץ לעניינם.

המחלה המדולה ביותר הייתה סביב בובת ה"המן" האמורה להימצא במרכז המזווה. ההמן היה תמיד האטרקציה של המזווה. בכל שנה השתדלו שהוא גדול יותר, שמן יותר ומצויק יותר. ילדים היו חותמים בגדם. כותבים ונוללים כדי לישוט לכובה מראה אמיתי. גדל ההמן ותהליך בנייתו נשמרו בסוד. וכדי שלא יבוא חטנים להציג גם מקום הימצא נשמר בסוד. ואני, כפי שספחתי, מחוץ לעניינם. כשבתי לפני י"ג בעומר הלכתי ליד בתי של יחונן, ולפתע ראיתי אותו בראש קבוצת ילדים. הם הלכו לכיוון מקלט ציבורי שומם. מיד הבנתי שזהו מקום המסווה של ה"המן". מובן שרובסתקנותי כללת בולאות. המתנתי שם עד שיוחנן תובין ויסתלקו, ולאחר שגם נעלמו מהשטח, התקרבתי למקלט. הייתי שם דלת ענקית וכבדה שמים אמר על ידי חוט ברזל. פתחתי אותה בלי קושי ונכנסתי למקלט. חושך שרר במקום. בעד הדלת הפתוחה חדר קצת אור, והצלחתי לראות את ההמן שובם שם באמצע המקלט.

היה זה המן באמת ענקי, שכמותו לא ראיתי מעימי. סביבו היו סמוטוטיים, מקלות והמון קושי. הקיש נועד למצוץ החמין. כדי ש"יראה שמן. הבסתי בו וחשתי תחושה מעורבת: מצד אחד שמחתי שגיליתי סוד שאף אחד מילד-הכיתה לא גילה חוץ מהשולטים. אך מצד שני חשתי דקוה חזקה בלבי. ידעתי שאין שום דבר שמקשר ביני לחמן הזה, ובכלל, בכל הקשור למזווה הזו נשאאתי בצד. חשתי כאב בלבי. מי הישה להפם חשבת? באיזו רכות הם נוסלים לעצמם את השלטון וכבחה ורחקים ילדים אחרים. כמוני: לפניהם? זו הפיחה שלהם?

מה גורם לילדים כלכם אחריהם? חשבת, ומיד הייתה לי התשובה: כל האחרים חוששים פן יגיעו למצב שלי. הם לא רוצים שידחקו אותם כמו שדחקו אותי. הם מעדיפים להתחן ולבטל את שגיליתי סוד שאף אחד מילד-הכיתה לא גילה חוץ מהשולטים. אך מצד שני חשתי דקוה חזקה בלבי. ידעתי שאין שום דבר שמקשר ביני לחמן הזה, ובכלל, בכל הקשור למזווה הזו נשאאתי בצד. חשתי כאב בלבי. מי הישה להפם חשבת? באיזו רכות הם נוסלים לעצמם את השלטון וכבחה ורחקים ילדים אחרים. כמוני: לפניהם? זו הפיחה שלהם?

חוששים לנתן לי אפשרות להתבלט. עמדתו בפחה המקלט החשוך, ומתאם חשתי בודד, ללא חברים, מרוחק מניחתי מפל פעילות לבד. אמא שלי קוואת לזה "רחמים עצמיים". פשוט רחמתי

על עצמי, והחלתי לכתוב שם לבד, בחושי. בכירתי על גורל ועל חסר היכולת שלי לטעות את המצב. כך עמדתי שעה ארוכה. לא שמתי לב כיצד הזמן חולף.

לפני ששמעתי רעשי מכיון המדרגות קולותי של ילדים. נמלטי מיד פנימה אל תוך המקלט החשוך והמתחתי בחוש לבאות. שמעתי קול: "מישהו פתח את דלת המקלט!" היה זה יוחנן. הזמן שלי בא לבקר את הזמן שלי... הרחבתתי בינת המקלט. לא רציתי שהיא יקלוט שולגותי את הסדר המדלי... הוא הגיע עם אחי הקטן. שיגורם היו לבדים. הצעתי מופתה, וראיתי שיוחן מוציא נר וגפוחים ומלוקי. הוא סגר את הדלת והעלטה הפוזה רק על ידי הנר בו החזיק יוחנן. אשר האיר על הזמן המדול. "תחזיק את הנר", אמר יוחנן לאחיו: "בינתיים אמלא את הזמן בקנש". אחיו החזיק את הנר. ויוחן החל לדחוף קש לתוך החולצה של 'הזמן'. "אייזי" נאקם לפתע. יאה: הבנתי שהישועה נוספת על דני. וכמו ששולכם יחזיקים - זה כמאב. עוד כמה יאיי, יאיר התרגז: "תשמעו יוחנן! הנר כבר בסוף שלו, וכל הטיפות נגפלות ועלי. זה רוחא כמאב. אייזי!" תחזיק את הנר ואל תבלבל את המוח!" אמר יוחנן. בדיוק "הזמן" שהכרתי...

עוד דקה, ועוד כמה יאיי שכל אחד מהם חזק מקודמו. הבסתי ביאיר המסכן המחזיק את זוג הנר קרוב לידיו ופתחיסר מכאבים. וליוחנן זה אפילו לא אפפת. יאיר אומר: "יוחנן, הנר קרוב לידים שלי, זה כבר לא הישועה! אני מרגיש שהיא עושה לי כויה!" יזיקשת אבות, וא תחזיק את הנר ואל תצאק כל 'הזמן'. יענה יוחנן. הבסתי ביאיר הנושך את שפתינו, ואו ראיתי כמו עיני את הנר מגיע ממש לידיו של יאיר. הוא פלס זעקה אומרת, והנר עף מידיו... הישר לערומית הקשת!!! וזו בדלוקה בשניה. "מה עשיתי?" צעק יוחנן והניף את ידי להכות את יאיר, אבל יאיר נעלם. הוא ברח. אם אני ברחתי במהירות מהמקלט. בלוי מצאתי את יאיר מחזיק בידו וממרד בכב:

"מה קרה לך?" שאלתי. "נכרתי", אמר והראה את ידי אכן הייתה שם כויה לא קטנה. "יש כאן ברה", אומרתי. "שים את היד תחת הכרז במשך רבע שעה. המים ירגיעו את הכאב", אבל אני מפתח שיוחן ירביץ לי, "חשש יאיר" יראתי את יוחנני" שאלתי. "לא, הוא במקלט", הצביע יאיר. הבסתי שנינו במקלט, והבנו מה משמעות הדבר. עיני עשו יצאו משים. יוחנן נותר בתוך המקלט.

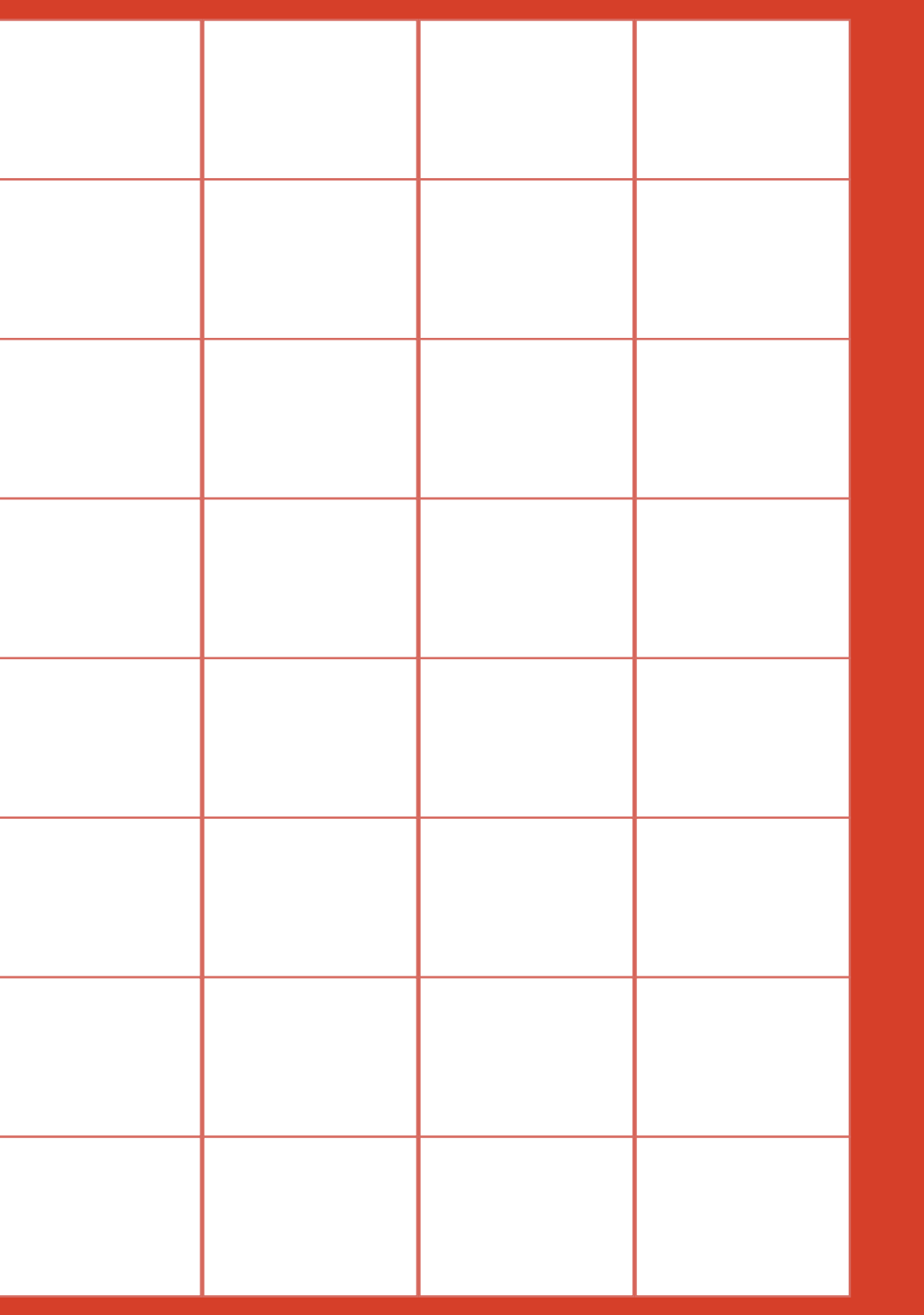
"אמאלה!" נעקם יאיר ששטח מהכויה. "לך שטוף את היד", הוריתי, "אני אנסה להציל אותך", יאיר רץ לבדו, ואני רצתי אל תוך המקלט. לפני שנכנסתי, נשמתי נשימה ארוכה וסגרתי את פי. דעתי שישאפת העשן מסוכנת ביותר. העשן חנק והרס את הריאות. נכנסתי, סקרתי את המקלט וראיתי את יוחנן שוכב על הצפה בין הלהבות. תפסתי בגוללי והחלתי לנחור אותו החוצה. הוא היה די כבד אבל אני בחרתי אותו בגלוי כאחוז טירוף עד שהגעתי לפתח המקלט. ואו תנחתי אותו. רצתי למעלה, ושכבתי על המדרגות באפיסת כוחות ונשמתי יאיר נקי מלא ראות.

כשהתאוששתי, ראיתי כמה ילדים עומדים לידו. היו אלה השולטים. "מה אתה עושה כאן?" שאלו. "אני... הצלתי... את...". רציתי לומר להם שהצלתי את יוחנן. ואו ראיתי שיוחן עומד מאחוריהם בראי שוטלם. בלי כוית ובל כולם. הכסתי לאחור, ופתאום הבנתי את מי משכתי: משכתי את הזמן המדול והכבד. הוא שכב שם בפתח המקלט ללא תנועה, ראשו שרוף מנעם, אבל באופן כללי שלם לגמרי על בגדיו והקרושים שבביתו. "הצלתי את הזמן, הא?" אמר נמחם, אחד הילדים, וכלם צחקו: "תמיד, אתה השתגעונוז כמעט נשפת בעצמך!".

הלכתי הביתה והדגשתי נורא. לא רק שסיכנתי את עצמי להציל ילד, היילד הזה בכלל לא היה שם. אלא הצלתי להם את הזמן שלי, שלא הייתי שותף לו כלל. והם אפילו אינם מעריכים אותי. יומיים לאחר מכן הגיע לי"ג בעומר. הגיעתי למדרגה בלי חשק. לא רציתי להשתקף בה, אבל ידעתי שאם איעזר, אניגיש את עצמי. לא ראיתי כל טעם בכך. המדרגה הייתה גבוהה מאד, ובראשה התנוסס הזמן הענק שהצליג. העורף ירד, וילדי השכונה התרככו סביב המדרגה. מולם המתונו ליוחנן, הוא זה שמדליק בדרך כלל. ויוחן לקח את האבקוקה, הדליק אותה, ואו עצר לפתע ואמר: "אני רוצה לספר לכם משהו".

כולם השתתחו. "אתם רואים את הזמן הענק הזה?" הצביע, וכולם התנוו. מי אני? לפני כמה ימים היהמן כמעט נשרתי. מקום המחבוא שלו עלה באש, ומישהו פשוט גרד אותו משם והציל אותו תוך כדי סיכוי חייו". רחש עבר עקרהלי. יש משהו שאפילו החברים שלי הקרובים לא ידעוים. היילד שונכח למקלט הבעוה לא נכנס כדי להציל את הזמן. הוא נכנס להציל את יוחנן. קן. אני הייתי שם עם איו. איו, הנר שהחזיק בידו גוד לשטיפה, באשמתי. לא הקשבתי לאחי כשאמר שהנר גומר, והוא טיפל באחי יאיר. כשראיתי אמר לו שאני נשארו בתוך המקלט, הוא פשוט רץ לתוכו כדי להציל אותי. הוא ראה בחושיך לתוך המקלט, שם מצאתי יציאת דרך אובת האווזות. היה שם ילד נוסף, והוא טיפל באחי יאיר. רובינו שציל את הזמן שהציל את הזמן. אבל רק הוא ידענו מה הייתה כוונתו. אני חושב על כך כבר כמה דממת של אדם עם הגעגועים הישנות שלי, ומשך אותה ברבלים. רק כשיצא יאיר אותי, רובינו שציל את הזמן שהציל את הזמן. ויכול זאת הוא חסכים לסכן את חייו כדי להציל אותי. החלשתי שאני ימים", הוסיף יוחנן. "אני מבין יותר ויותר שיש לנו בכתה ילד גיבור אמיתי. היילד הזה לא חבר שלי, התייססתי אליו לא יפה, ויכול זאת הוא חסכים לסכן את חייו כדי להציל אותי. החלשתי שאני חייב לספר את זה לכל הילדים. שיעריכו אותי וגם לכבד אותו בהדלקת המדרגה".

כולם הביטו זה בזה, מסוקרוים לדעת מי הוא המגיבו. "אביזע, באו תדליק את המדרגה", אמר יוחנן לקול מחילאות כפיים סוערות. נמלטי ברידים ונעודת את האבקוקה, נשיתי אל המדרגה והדלקתי אותה לקול תשואות לילי השכונה והכיתה. תמורות האש החלו לאחוז בזמן. ואני ידעתי שברגעים שהם "שרף הזמן שהצולג, הזמן הפסטי שלי. היפוך בחוזה ליוחנן... מסוכב שהארועו בו סיכנתי עצמי כדי להציל אותי, חרט לו משהו בנפשי. יוחנן השתנה, והפך חוזר מחינן, ל'יוחנן'...

וכעת, לאחר ההקדמה הארוכה, ניגש לסיפור שרציתי לספר.

בכיתה שלי היתה קבוצה מגובשת למדי של ארבעה ילדים שליטים, ועוד כמה ילדים ש"הסתפחו" אליהם. ה"מסתפחים" היו ילדים שהתחנפו ל"שליטים" כדי שיואילו בטובם לשתף אותם מפעם לפעם. מובן שהמסתפחים היו מתחלפים כששר חינם בעיני השליטים.

מנהיג השליטים היה יוחנן, ילד דומיננטי מאד, שמאז הגן היה המלך הבלתי מעורער של הכיתה.

לא כל מלך הוא רע. יש מלכים טובים ומתחשבים, או לפחות לא מתעללים בזולת. אבל יוחנן היה ממש מלך רע ומציק.

וכאן צריך לחלק בין ילדים שקטים באמת, שיוחנן לא היה מוצא בהם ענין חוץ מכמה עלבונות פה ושם, לבין ילדים כמוני, שניסו להראות את עצמם. יוחנן היה דואג להשפיל אותם ולסתום להם את הפה.

ואיך הוא עשה זאת? בעיקר בכוח הפה שלו. הוא היה לועג לי, משפיל אותי, מחקה אותי ומסית את האחרים לצחוק מדברים שאני אומר.

עם הזמן התחלתי לשנוא אותו ממש. הרגשתי שהוא חוסם אותי ולא מאפשר לי להפוך לחלק מהחברה. פחדתי לדבר כשהוא היה בסביבה, כי הוא היה מחקה אותי, לועג לי בגלל מה שאמרתי, או פשוט מבטל את הדברים בתנועה אחת בפרצוף. אבא שלי אמר פעם שכתוב "כי באפם הרגו איש" - יש אנשים שתנועה אחת באף שלהם יכולה להלבין פניו של זולתם וכאילו 'להרוג אותו' (כידוע, מי שמלבין פני חברו הרי הוא כשופך דמים).

היה זה בפורים, חצי שעה לפני קריאת המגילה, כשנודע לי לפתע שחצי מילדי הכיתה התארגנו בשקט בשקט למסיבה. התברר לי שיוחנן הזהיר את כולם שלא לגלות, ובפרט הזהיר "לא לגלות לאביעד" - שזה אני.

המלים הללו פגעו בי כמו סכין.

ילד אירגן חצי כיתה להסתיר משהו דווקא ממני!

למה הוא עושה את זה? חשבת?

הלחיים שלי בערו, ודמעות בצבצו בעיניי.

בקריאת המגילה, כשחבטו שוב ושוב בהמן הרשע, חשבי בליבי כי התואר

רשע' מתאים ביותר ליוחנן. מאותו רגע ואילך, כינתי אותו בליבי 'המן', ואיחלתי לו את כל החבטות וההכאות שספג המן.

ידעתי שיש הבדל גדול בין יוחנן לבין המן האמיתי; רצצה להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים, אבל אני ראיתי בו את "ההמן הפרטי שלי", ילד שפוגע בי במשך שנים, חוסם את דרכי בחברה והורס את חיי פשוטו כמשמעו.

האם גם אתם מכירים ילדים שכאלו, מין 'המן' שמתעלל בילדים אחרים? כיצד לדעתכם אפשר להתמודד מולם?

פורים חלף וגם פסח, והגיעה מדורת ל"ג בעומר.

יוחנן תפס אחריות על ארגון המדורה השכונתית. אמנם כל ילדי השכונה אמורים להשתתף במדורה עצמה, אבל זה לא אומר דבר באשר לאיסוף העצים וארגון המדורה.

לרבים מילדי השכונה חולקו תפקידים - ולי לא.

שוב עשה יוחנן הכל כדי לחסום אותי. לא יודע למה. מסביבי רחשו הילדים ובחשו בנושא המדורה, מה עומד להיות וכמה עצים אספו, ואני - מחוץ לעניינים.

ההמולה הגדולה ביותר היתה סביב בובת ה"המן" האמורה להימצא במרכז המדורה.

ההמן היה תמיד האטרקציה של המדורה. בכל שנה השתדלו שהוא יהיה גדול יותר, שמן יותר ומצחיק יותר. ילדים היו תורמים בגדים, כובעים ונעלים כדי לשוות לבובה מראה אמיתי.

גודל ההמן ותהליך בנייתו נשמרו בסוד, וכדי שלא יבואו חטטנים להציץ, גם מקום הימצאו נשמר בסוד.

ואני, כפי שספרתי, מחוץ לעניינים.

גם אצלכם בשכונה עושים מדורת ל"ג בעומר? מי מחליט מי אוסף מה? והיכן מחביאים את הקרשים?

כשבוע לפני ל"ג בעומר הלכתי ליד ביתו של יוחנן, ולפתע ראיתי אותו בראש קבוצת ילדים. הם הלכו לכיוון מקלט ציבורי שומם.

מיד הבנתי שזהו מקום המסתור של ה"המן". מובן שהסתקרנתי ללכת ולראות. המתנתי שם עד שיוחנן וחבריו יסתלקו, ולאחר שהם נעלמו מהשטח, התקררתי למקלט.

היתה שם דלת ענקית וכבדה שהם סגרו על ידי חוט ברזל. פתחתי אותה בלי קושי ונכנסתי למקלט.

חושך שרר במקום. בעד הדלת הפתוחה חדר קצת אור, והצלחתי לראות את ההמן שוכב שם באמצע המקלט.

היה זה המן באמת ענקי, שכמותו לא ראיתי מימי. סביבו היו סמרטוטים, מקלות והמון קש. הקש נועד למילוי ההמן, כדי שייראה שמן.

הבטתי בו וחשתי תחושה מעורבת: מצד אחד שמחתי שגיליתי סוד שאף אחד מילדי הכתה לא גילה חוץ מהשולטים, אך מצד שני חשתי דקירה חזקה בליבי. ידעתי שאין שום דבר שמקשר ביני להמן הזה, ובכלל, בכל הקשור למדורה הזו נשארתי בצד. חשתי כאב בלבי. מי הרשה להם? חשבת. באיזו זכות הם נוטלים לעצמם את השלטון בכיתה ודוחקים ילדים אחרים, כמוני, לפינה?

מה פרוש "מדורה שלהם"? זו הכיתה שלהם?

מה גורם לילדים ללכת אחריהם? חשבת, ומיד הייתה לי התשובה:

כל האחרים חוששים פן יגיעו למצב שלי. הם לא רוצים שידחקו אותם כמו שדחקו אותי. הם מעדיפים להתחנף ולבטל את עצמם, ובלבד שלא ירחיקו אותם, ואילו אני לעולם איני מתחנף ולעולם איני מבטל את עצמי בפני אחרים. אמנם אינני דברך וסוער כמוהם, אבל בתוכי יש לי אישיות, וכנראה הם יודעים זאת וחוששים לתת לי אפשרות להתבלט.

עמדתי בפתח המקלט החשוך, ופתאום חשתי בודד, ללא חברים, מרוחק מכיתתי ומכל פעילות בה. אמא שלי קוראת לזה "רחמים עצמיים". פשוט ריחמתי על עצמי, והתחלתי לבכות שם לבד, בחושך. בכיתי על מר גורלי ועל חוסר היכולת שלי לשנות את המצב.

כך עמדתי שעה ארוכה. לא שמתי לב כיצד הזמן חולף.

לפתע שמעתי רעש מכוון המדריגות, קולות של ילדים. נמלטתי מיד פנימה אל תוך המקלט החשוך, והמתנתי בחשש לבאות.

שמעתי קול: "מישהו פתח את דלת המקלט".
היה זה יוחנן. ההמן שלי בא לבקר את ההמן שלו...
התחבאתי בפינת המקלט. לא רציתי שהוא יקלוט שגליתי את הסוד הגדול...
הוא הגיע עם אחיו הקטן. שניהם היו לבדם.
הצצתי מהפינה, וראיתי שיוחנן מוציא נר וגפרורים ומדליק. הוא סגר את הדלת, והעלטה הופרה רק על ידי הנר בו החזיק יוחנן, אשר האיר על ההמן הגדול.
"תחזיק את הנר", אמר יוחנן לאחיו. "בינתיים אמלא את ההמן בקש".
אחיו החזיק את הנר, ויוחנן החל לדחוף קש לתוך החולצה של 'המן'.
"איי!" נאנק לפתע יאיר. הבנתי שהשעוה נוספת על ידו, וכמו שכולכם יודעים - זה כואב.
עוד כמה 'איי', ויאיר התרגז: "תשמע יוחנן, הנר כבר בסוף שלו, וכל הטיפות נופלות עלי. זה נורא כואב, איי!"
"תחזיק את הנר ואל תבלבל את המוח", אמר יוחנן. בדיוק "ההמן" שהכרתי...
עוד דקה, ועוד כמה 'איי' שכל אחד מהם חזק מקודמו. הבטתי ביאיר המסכן המחזיק את זנב הנר קרוב לידיו ומתייסר מכאבים, וליוחנן זה אפילו לא אכפת.
יאיר אומר: "יוחנן, הנר קרוב לידיים שלי, זה כבר לא השעוה! אני מרגיש שהאש עושה לי כויה!"
"ביקשת לבוא, אז תחזיק את הנר ואל תצעק כל הזמן", ענה יוחנן.
הבטתי ביאיר הנושך את שפתי, ואז ראיתי במו עיני את הנר מגיע ממש לידיו של יאיר. הוא פלט זעקה איומה, והנר עף מידי...
...הישר לערימות הקש!!!
וזה נדלקה בשניה.
"מה עשית?" צעק יוחנן והניף את ידו להכות את יאיר, אבל יאיר נעלם. הוא ברת.
גם אני ברחתי במהירות מהמקלט. בחוץ מצאתי את יאיר מחזיק בידו וממרר בבכי.

"מה קרה לך?" שאלתי.

"נכווית", אמר והראה את ידו. אכן הייתה שם כווייה לא קטנה.

"יש כאן ברז", אמרתי. "שים את היד תחת הברז במשך רבע שעה. המים ירגיעו את הכאב".

"אבל אני מפחד שיוחנן ירביץ לי", חשש יאיר.

"ראית את יוחנן?" שאלתי.

"לא, הוא במקלט", הצביע יאיר.

הבטנו שנינו במקלט, והבנו מה משמעות הדבר.

ענני עשן יצאו משם. יוחנן נותר בתוך המקלט.

"אימאל'ה!" נזעק יאיר ששכח מהכוויה.

"לך שטוף את היד" הוריתי, "אני אנסה להציל אותך".

מה הייתם עושים? איך מתנהגים במקרה כזה? (לעודד את החניכים להזעיק במקביל עזרה ממבוגרים, למרות שבסיפור שלנו הילד גילה תושייה בעצמו ולא היה צורך במבוגרים).

יאיר רץ לברז, ואני רצתי אל תוך המקלט.

לפני שנכנסתי, נשמתי נשימה ארוכה וסגרתי את פי. ידעתי ששאיפת העשן מסוכנת ביותר. העשן חונק והורס את הריאות.

נכנסתי, סקרתי את המקלט וראיתי את יוחנן שוכב על הרצפה בין הלהבות.

תפסתי ברגליו והתחלתי לגרור אותו החוצה. הוא היה די כבד, אבל אני גררתי אותו ברגליו כאחוז טירוף עד שהגעתי לפתח המקלט, ואז הנחתי אותו. רצתי למעלה, נשכבתי על המדרגות באפיסת כחות ונשמתי אויר נקי מלוא ראותי.

כשהתאוששתי, ראיתי כמה ילדים עומדים ליד.

היו אלה 'השולטים'.

"מה אתה עושה כאן?" שאלו.

"אני... אני... הצלתי... את..." רציתי לומר להם שהצלתי את יוחנן.

ואז ראיתי שיוחנן עומד מאחוריהם בריא ושלם, בלי כוויית ובלי כלום.

הבטתי לאחור, ופתאום הבנתי את מי משכתי.

משכתי את ההמון הגדול והכבד. הוא שכב שם בפתח המקלט ללא תנועה, ראשו שרוף מעט, אבל באופן כללי שלם לגמרי על בגדיו והקרשים שבתוכו.

"הצלת את המן, הא?" אמר מנחם, אחד הילדים, וכולם צחקו: "תגידי, אתה השתגעת? כמעט נשרפת בעצמך".

לא אמרתי דבר. רציתי לומר שחשבתי שזה יוחנן, אבל הבנתי שיהיה זה טיפשי מצדי לומר זאת. הם פשוט יצחקו לי ויבזו אותי.

"אתה ריגלת אחרינו?" שאל מנחם.

"לא, פשוט עברתי כאן וראיתי... ראיתי עשן".

"נניח לך הפעם" קצף מנחם, "אבל אל תבוא לכאן יותר".

"ואם תספר למישהו איפה המחבוא שלנו, אוי ואבוי לך", הוסיף טוביה.

"אמרו לך פעם שאתה לא נורמלי?" שאל מנחם והורה באצבע סיבובית על רקתו, "אתה הייתי יכול להישרף כאן בשביל ההמון הזה".

הבטתי בו ולא אמרתי דבר. ידעתי שאם אומר את האמת, הם יפלו על הרצפה מרוב צחוק. לא רציתי לתת להם סיבה ללעוג לי.

הלכתי הביתה והרגשתי נורא. לא רק שסיכנתי את עצמי להציל ילד, והילד הזה בכלל לא היה שם, אלא הצלתי להם את המן, שלא הייתי שותף לו כלל, והם אפילו אינם מעריכים אותי.

הגעתי לביתי, נכנסתי לחדרי ונשכבתי על המיטה בוכה ומתייפח. אמא נכנסה לחדר ושאלה מה קרה, אך לא הייתי מסוגל לענות לה.

"אני מרגישה ריח של עשן", זיהתה אמא. "תגידי מיד מה קרה".

רציתי לספר לה הכל, אבל לא מצאתי את המילים. כבר אמרתי לכם שזו הבעיה שלי.

נרדמתי, בלי להתקלח ובלי להחליף בגדים.

למחרת הלכתי לכיתה בלי שום כוח. ראיתי את הילדים שפגשתי אתמול. הם הביטו בי במבט מוזר. קלטתי שהם לא יספרו כלום על מה שקרה, כי הם פוחדים שאספר איפה מקום המסתור של ההמון שלהם. הייתה בינינו מעין הסכמה שבשתיקה: הם לא ילעגו לי, ואני לא אספר את סודם. זה היה נוח

לי נוח להם.

יומיים לאחר מכן הגיע ל"ג בעומר. הגעתי למדורה בלי חשק. לא רציתי להשתתף בה, אבל ידעתי שאם איעדד, אעניש את עצמי. לא ראיתי כל טעם בכך. המדורה הייתה גבוהה מאוד, ובראשה התנוסס ההמן הענק שהצלתי.

הוא היה מרשים ביותר. הוא היה גבוה יותר מגובה אדם, ושמן מאוד. הוא בלט למרחוק.

הערב ירד, וילדי השכונה התרכזו סביב המדורה. כולם המתינו ליוחנן, הוא זה שמדליק בדרך כלל. יוחנן לקח את האבוקה, הדליק אותה, ואז עצר לפתע ואמר: "אני רוצה לספר לכם משהו".

כולם השתקו.

"אתם רואים את ההמן הענק הזה?" הצביע, וכולם הנהנו. מי לא ראה?

"לפני כמה ימים ההמן כמעט נשרף. מקום המחבוא שלו עלה באש, ומישהו פשוט גרר אותו משם והציל אותו תוך כדי סיכון חייו".

רחש עבר בקהל.

"יש משהו שאפילו החברים שלי הקרובים לא יודעים. הילד שנכנס למקלט הבוער, לא נכנס כדי להציל את המן. הוא נכנס להציל את יוחנן. כן, אני הייתי שם עם אחי יאיר, והנר שהחזיק בידו גרם לשריפה, באשמתי. לא הקשבתי לאחי כשאמר שהנר נגמה, וכשהנר הגיע ליד שלו הוא שמט אותו וכל הקש נדלק.

יאיר ברח מהכניסה, ואני נמלטתי לתוך המקלט, שם מצאתי יציאה דרך ארובת האוויר.

היה שם ילד נוסף, והוא טיפל באחי יאיר. כשזה אמר לו שאני נשארתי בתוך המקלט, הוא פשוט רץ לתוכו כדי להציל אותי.

הוא ראה בחושך דמות של אדם עם הנעליים הישנות שלי, ומשך אותה ברגלים. רק כשיצא ראה אותי והבין שהציל את המן במקום את יוחנן. אבל רק אני והוא ידענו מה הייתה כוונתו.

"אני חושב על כך כבר כמה ימים", הוסיף יוחנן, "ואני מבין יותר ויותר שיש לנו בכיתה ילד גיבור אמיתי. הילד הזה לא חבר שלי, התייחסתי אליו לא יפה, ובכל זאת הוא הסכים לסכן את חייו כדי להציל אותי. החלטתי שאני חייב לספר את זה לכל הילדים, שיעריכו אותו, וגם לכבד אותו בהדלקת המדורה".

כולם הביטו זה בזה, מסוקרנים לדעת מי הוא הגיבור.
"אביעד, בוא תדליק את המדורה", אמר יוחנן לקול מחיאות כפיים סוערות.
נטלתי בידיים רועדות את האבוקה, ניגשתי אל המדורה והדלקתי אותה לקול
תשואות ילדי השכונה והכיתה.
תימרות האש החלו לאחוז בהמן. ואני ידעתי שברגעים שבהם יישרף ההמן
שהצלתי, ההמן הפרטי שלי יהפוך בחזרה ליוחנן... מסתבר שהאירוע בו
סיכנתי עצמי כדי להציל אותו, חרט לו משהו בנפש. יוחנן השתנה, והפך חזרה
מ'המן' ל'יוחנן'...

הפעלה | פאזל סיפור

משפט פתיחה:

זהו משחק פאזל שונה ומאתגר במיוחד. לא עוד תמונות ונופים, אלא סיפור! נראה אתכם מחברים אותו...

הסבר כללי:

תחרות קבוצות במשחק פאזל, בו מחברים מילים לכדי סיפור שלם.

הכנות נדרשות:

- לשכפל את דף הסיפור המחולק, על דף A3, פעמיים. (נמצא בעמוד 47)
- מספריים - לגזור את הפאזלים לפי הסימון.

הסבר מפורט בשלבים:

1. נתחלק ל 2 קבוצות. כל קבוצה מקבלת חפיסת חלקי פאזל-סיפור.
2. בהינתן האות מתחילה כל קבוצה לחבר את החלקים של הפאזל עד שיוצא דף עם הסיפור.
3. הקבוצה שסיימה ראשונה, מנצחת.

תובנה:

כמו במשחק כך בחיים - כל מילה משמעותית, על כל מילה יש משקל כבד. נשים לב לפני שאנחנו מוציאים מילים מהפה.

ילד עם מוגבלות = ילד לוחם!

היום נערוך היכרות אישית עם העולם הגדוש, הנפלא, היפה והמחכים, שנמצא ממש בתוכנו - בכיתה, בשכונה, במשפחה או בארגון, והוא: **עולם המוגבלויות.**

נלמד להכיר ילדים עם מוגבלויות, מזוויות שלא הכרנו. נעמיק להבין את עוצמתם המדהימה, את יכולותיהם, ואת המסר שהם נושאים לכולנו.

המערך שלפנינו הוא מפתיע, מרגש, אך עם זאת גם רגיש מאוד ועלול מבלי משיים לפגוע - הבה נהיה רגישים ונחשוב לפני כל משפט, דוגמא ומשל שנאמר.

שאלה לדין

מה יכול ילד עם מוגבלות ללמוד אותנו, דבר שלא נוכל ללמוד מאף אחד אחר?

תשובה

למרות השימוש במונח כולל 'מוגבלויות', למעשה אנשים עם מוגבלויות שונים מאד זה מזה. מדובר בקבוצה מגוונת ביותר, הכוללת בנים ובנות, בכל הגילאים, עשירים ועניים, מפורסמים ונחבאים אל הכלים, מכל עדה. זוהי קבוצת מייעוט גדולה, שכל אדם עשוי להצטרף אליה בכל זמן. חלק מצטרפים עם לידתם, אחרים כתוצאה מתאונה חלילה, מחלה, פיגוע חבלני או בתהליך ההזדקנות. אצל חלק מהאנשים המוגבלות נראית, אך אצל רבים המוגבלות סמויה.

אין שום הבדל בין אדם עם מוגבלות לבין מי שאינו עם מוגבלות, פרט למוגבלות עצמה. גם אדם עם מוגבלות הוא אדם, עם סיפור חיים, אופי, כישרונות, רצונות וחלומות, כמו כל אחד מאיתנו...

אך בדבר אחד, אדם עם מוגבלות הוא שונה מאוד - ולטובה!

ילד עם מוגבלות, הוא לוחם! ולא סתם לוחם אלא לוחם קרבי בסיירת הגבוהה ביותר! מכירים את זה שפעם בשבוע, כשמגיע מבחן, יש לכם התמודדות? או פעם ביום, כשצריך לקום בבוקר ולהספיק להגיע בזמן ללימודים, אתם מתקשים? לילד עם מוגבלות, יש התמודדות יומיום שעה-שעה! הוא נלחם כל העת כדי להתמודד בהצלחה עם המוגבלות שהוא נושא.

חיים במחיצת ילד עם מוגבלות? יש לכם זכות! זוהי הזדמנות פז ללמוד איך נלחמים ולא מוותרים, איך אפשר לעקוף מוגבלויות על ידי שימוש בתכונות אחרות.

ומה נוכל ללמוד מכך?

כולנו מוגבלים ברמה כזו או אחרת, אם זה בביישנות, אם זה מוגבלות בכישרון, אם זה מוגבלות בחברה ברמה כזו או אחרת. אם כן, נוכל לקחת מהילד עם המוגבלות, את התובנות למוגבלות הספציפית שלנו.

דוגמה: יש לנו בכיתה ילד עם גמגום? נוכל ללמוד ממנו לענות תשובה למורה גם אם אנחנו מתביישים, לגשת כחזן [לאחר ה'בר מצוה'] ולא לחשוש מטעויות. כי אם הוא

מצליח להתמודד עם הגמגום יום יום שעה שעה, גם אנחנו יכולים להתגבר...

ילד עם מוגבלות הוא ילד לוחם! ילד עם מוגבלות קשה יותר הוא לוחם קרבי יותר!

הבה נלמד ממנו! ילד חכם ומוצלח, הוא מי שמביט סביבו ולומד מחבריו המתמודדים עם קשיים, ולוקח את זה לחיים שלו! המשנה במסכת אבות אומרת (ד א): "איזהו חכם? הלומד מכל אדם! שנאמר 'מכל מלמדי השכלתי' (תהלים קיט)". כותב על כך רבינו יונה מגירונדי, מגדולי חכמי ספרד:

"איזהו חכם הלומד מכל אדם - אמרו חכמי האומות כי היודע כל החכמות, אם אינו אוהב החכמה, אינו חכם אלא טיפש הוא! אך האוהב אותה ומתאוה אליה, אף על פי שאינו יודע כלום, הרי זה נקרא חכם!

ועל זה אמר בן זומא 'איזהו חכם הלומד מכל אדם', שכל כך אוהב החכמה ומתאוה אליה, ששואל לכל אדם, ואף מי שאינו יודע כי אם דבר אחד, ילמד ממנו, ואז יצליח דרכו ואז ישכיל. ועל זה נקרא חכם, שנאמר 'מכל מלמדי השכלתי' - שכן אמר דוד ע"ה שלמד מכל אדם, ולא היה אומר זה אינו יודע כמוני, כי מכולם למד והשכיל. משל לאדם שהפסיד כלי קטן, והלא מכל אדם מבקש אותו!"

הבה נשמע את סיפורו של הרב אהרן מרגלית, ונראה מה זה לוחם, וכמה אנו יכולים ללמוד ממנו!

סיפור | הרב אהרן מרגלית

הרב אהרן מרגלית התפרסם בעיקר בעקבות ספרו 'אתהלך', בו סיפר את סיפור חייו. הרב מרגלית חווה במשך השנים ניסיונות כה רבים, עד שלא ניתן להבין איך הוא שרד אותם. ולא, הוא לא ניחון בכוחות גדולים או נסתרים, הוא פשוט היה ילד ואח"כ נער ואיש רגיל כמו כולם, שרק החליט להסתכל בצורה שונה על המושג 'מוגבלות'.

נביא כאן את סיפור חייו בקצרה, [הסיפור מתואר באריכות בספרו 'אתהלך' ובחלקו הנוסף 'בעקבות אתהלך' וכן בקומיקס 'אהרלה!'], ובעיקר את המבט וההסתכלות הבריאה בה מביט הרב מרגלית על המושג 'מוגבלות'.

הרב מרגלית גדל במושב תפרח. בהיותו כבן 3, בעת משחק ילדים בשדות

המושב, נפל לבוה, כשטרקטור הנהוג בידי אחד הנערים השובבים דוהר מעליו. הוא ניצל בנס מפגיעה פיזית, אך בעקבות כך סבל מטראומה קשה שגרמה לו לגמגום כבד. הגמגום נמשך רוב שנות ילדותו ונערותו, והעמיד בפניו אתגרים רבים בהתפתחות אישית וחברתית.

כמה חודשים לאחר מכן, לקה אהרל'ה במחלת השיתוק 'פוליו' בכל הגוף, וסבל משיתוק כמעט מלא [כיום לא מצויה המחלה הזו, כיון שרוב הילדים מתחסנים ממנה בעודם תינוקים, אך בעבר זו היתה מגפה ענקית ומסוכנת פי כמה מה'קורונה']. הוא התאשפז במוסד לבעלי מוגבלות בירושלים. אימו התעקשה לערוך לו תרגילי פיזיותרפיה, ובעקבותיהם שוחרר מהמוסד בגיל 11, תוך כדי תהליך החלמה איטית, אך מעולם לא נרפא לחלוטין.

בנערותו למד בישיבת קרעטשניף ברחובות. האדמו"ר רבי דוד משה מקרעטשניף פעל עבורו ואף שילם למומחה רפואה שסייע לו להיגמל מהגמגום. לאחר נישואיו התגורר ברחובות, והצליח להקים חברת סוכנות ביטוח בשם 'מרגוליף'. כמו כן הוא ייסד את ארגון 'מפעל החפץ חיים העולמי' להחדרת לימוד הלכות לשון הרע. הארגון מוציא לאור עלון בשם 'קב ונקי', מקיים מבחנים חודשיים ומכשיר מורי הוראה בהלכות לשון הרע.

בהיותו כבן 50 חלה במחלה הנוראה, והיו מרופאיו שהמליצו לו להימנע מניתוח ומטיפולים כימותרפיים, בשל העובדה שנותרו לו לפי המדע הרפואי שישה שבועות חיים בלבד... אך הוא התעקש, נותח ונשאר בחיים. הוא מוגדר עד היום בפי הרופאים כ"נס רפואי".

למעשה הרב מרגלית חלה ונלחם שלוש פעמים בסרטן, כאשר בין לבין גם שיכל שני ילדים באופן טראגי, ובכל זאת בחר לחיות חיים טובים ואופטימיים. "המטרה שלי בכתבת הספר כלל לא הייתה להרוויח כסף", מדגיש הרב מרגלית. "ידעתי שיש לי מסרים, והרגשתי שאני חייב להעביר אותם. המסר העיקרי שלי, אם אנסה לתמצת במשפט אחד הוא: שכמו שאדם קם בבוקר ומחליט איזה בגדים הוא רוצה ללבוש, כך הוא יכול להחליט אם הוא רוצה להיות שמח או עצוב. נכון שלפעמים יש צורך להתאמץ וזה לא בא בקלות, אבל להרגיש שמח זו בחירה וגם להרגיש עצוב ומסכן זו בחירה. הכל תלוי בנקודת המבט שלנו".

גם כיום הרב מרגלית עדיין מוגבל. "השיתוק שלי נשאר ולא נעלם", הוא מתאר, "לצערי הכתפיים משותקות ואני לא מסוגל להרים את הידיים כלפי מעלה. זה מונע ממני לבצע פעולות רבות. בכלל, השרירים שלי חלשים, כולל אלו

הפנימיים, זה אומר שרירי הלב, הריאות והכליות. התחום הרפואי תופס חלק נכבד מהיומון שלי. בכל שבוע אני מבקר בטיפולי הידרותרפיה בהם משתדל לחזק את הקיים".

"אני אף פעם לא משתמש במילה 'קשיים' או 'צרות'. המילים הללו גורמות מיד לרפיון ידיים. לעומת זאת, **אם נכנה את המצבים הקשים בחיים "אתגרים", נפשיל מיד שרוולים.** על אתגר לא אומרים 'אוף', אלא חושבים איך אני מתמודד ומתגבר עליו. אם מסתכלים כך, ההתמודדות הרבה יותר קלה. כשהייתי ילד היה פתגם מאוד נפוץ: "קשה יש רק בלחם וגם הוא טעים..."

הרב מרגלית מבקש להדגיש עוד דבר אחד: "**אני 'אדם בריא עם מחלות', כך אני רואה את עצמי.** בדיוק כמו שאמא עליה השלום נהגה לומר: 'אני עשירה עם חובות'. אני מודה בכל יום על הדברים בגופי שמתפקדים כמו שצריך, ועל מה שמתפקד פחות אני משתדל מאוד לשמור ומתפלל שהקב"ה יעזור לי ולא יחמיר את מצבי".

הפעלה | קליעה עם מוגבלות

משפט פתיחה:

בואו נראה אתכם קולעים בול! זו לא חכמה לקלוע סתם, החכמה לקלוע כשאתה קשור...

הסבר כללי:

קולעים לשער ולסל, כשקשורים יחד.

חומרים נדרשים:

- דבק נייר עבה.
- כדורסל וכדורגל. אפשר אחד מהם.
- סל ושעה, או סימון מטרות לקליעה.

הסבר מפורט בשלבים:

1. **שלב א':** מעמידים את השער לקליעת הכדורגל.
2. המדריך מחלק את הקבוצה לשניים. בכל שלב, כל קבוצה שולחת מתמודד אחד מול המתמודד מהקבוצה השניה.
3. שני השחקנים נעמדים זה לצד זה. באמצעות הדבק, נקשור להם יחד שני רגליים, רגל אחת של זה עם רגל אחת של זה (רגל ימין של השחקן השמאלי עם רגל שמאל של השחקן הימני).
4. כל אחד בתורו מנסה את מזלו בקליעה לשער, כשהוא כבול לחברו.
5. כך ממשיכים עד שכל החניכים יתמודדו במשחק.
6. **מנצחת:** הקבוצה שרוב שחקניה ניצחו.
7. **קעת לשלב ב':** מעמידים סל לקליעת הכדורסל.
8. קושרים את ידי השחקנים זה לזה, יד אחת של זה עם יד אחת של זה (יד ימין של השחקן השמאלי עם יד שמאל של השחקן הימני).
9. כל אחד בתורו מנסה את מזלו בקליעה לסל כשהוא כבול לחברו.

10. **מנצחת:** הקבוצה שרוב שחקניה ניצחו.

הערות:

- א. זהירות: לא לקשור חזק מדי! נכין אופציה לניתוק מיידי של הקשירה באמצעות מספריים וכדומה, באם יהיה צורך.
- ב. אפשר להמשיך ולנסות קליעות בצורות שונות, כיד הדמיון הטובה עליכם...

תובנה:

חויינו בעצמינו מהי מוגבלות במשחק. היינו צריכים להתגבר על המגבלות, ולקלוע. מה למדנו? מי שיש לו מוגבלות, כשהוא מתגבר יש לו סיפוק אדיר! הבה ניתן לנו ולחברינו את הסיפוק הזה, ונעזור זה לזה להתקדם כמה שיותר ולגבור על המוגבלויות!

כבוד לכולם

היום נדון במצרך חיוני מאוד לחיים שלנו, לכל אחד באשר הוא, דבר שכולנו צריכים אותו ומנסים להשיג אותו כל הזמן, אפילו בלי לשים לב: **כבוד**.

כל אדם זקוק לכבוד, בדיוק כמו שכל אחד זקוק לאוויר לנשימה, לאוכל ולשתייה.

כל אחד מצפה שיתייחסו אליו בצורה נעימה, ישמעו את דבריו ויעריכו אותו, כל אחד רוצה לקבל 'יחס של כבוד', שנכיר במעמדו, נעריך את אישיותו, לא נזלזל בו ולא נרמוס חלילה את כבודו.

וגם, ובעיקר - מי שיש לו **מוגבלות**.

המוגבלות גורמת מטבע הדברים לחוסר יכולת להשתתף בכל המשחקים, בכל הוויכוחים והצחוקים שיש בכיתה או במשפחה, לכן צריך לשים לב היטב שלא נפגע חלילה במי שיש לו מוגבלות. כי גם הוא בן אדם הראוי לכבוד...

שאלות לדיון

- האם לתת תשומת לב לחבר זה לא 'תינוקי'? לכאורה ילד גדול לא צריך 'צומי'!
- מי שלא מכבד אותי, האם יש עניין לכבד אותו?
- האם לילד עם מוגבלות [לקות שמיעה/ראייה/הליכה/דיבור וכד'] צריך להתייחס כ'מסכן', ולתת לו כבוד מוגזם?

תשובה

לתרום כסף לצדקה, זו מצוה חשובה. לבקר חולים, להתנדב בעמותות חסד - כל אלו מעשים חשובים מאוד. מה ערכו של יחס מכבד לזולת? מילה טובה? עידוד קל, מחמאה? האם זה גם נחשב למצווה? האם זה יכול להיות חשוב כמו תרומה גדולה לצדקה?

רבי עקיבא קבע כי הכבוד לזולת מגיע לכל אחד, כיוון שכולם נבראו בצלם אלוקים, **"חביב אדם שנברא בצלם"** (אבות ג, יד). כל אדם, לא משנה מי הוא - הוא יציר כפיו של הקב"ה, ולכן אין ערוך לחשיבותו. לפיכך, עלינו לכבד כל אדם באשר הוא!

בואו נחשוב על עצמנו! איך היינו מגיבים, אם היו מתייחסים אלינו כאילו אנחנו אורז? לא היו עונים לנו? לא היו מתעניינים בנו? תחשבו שהייתם נעדרים לשבוע מהלימודים, ואף חבר או מורה לא היה מתקשר לשאול מה קרה. איך הייתם מרגישים? פתאום הייתם חושבים "אני לא רצוי בכיתה", לאף אחד לא אכפת ממני".

לכן, כל אחד זקוק לכבוד והערכה! כשאנו מכבדים את האנשים סביבנו, אנו מעניקים להם מתנה יקרה ביותר. אנחנו משדרים להם - אתה חשוב ויקר לי! אכפת לי ממך!

וכפי שחכמינו מלמדים אותנו (שם, ב, י): **"יהי כבוד חברך חביב עלך כשלך"**. כשם שחשוב לך שיעריכו אותך, יתנו לך מקום של כבוד בחברה, יקשיבו לך ולא יזלזלו בך - כך עליך לנהוג בחברך; עוד אמרו חז"ל **"טוב מלבין שיניים לחברו, ממשקהו חלב"** (כתובות קיא ב). לחייך ולתת הרגשה נעימה, חשוב יותר מאשר לתת כוס שתיה לחבר צמא מאוד! המשנה במסכת אבות (א ד) מוסיפה וקובעת: **"איזהו מכובד? המכבד את הבריות!"**

וכך כתב ה"משנה ברורה" (שמו ז): **"דרך ארץ לומר לאדם שעוסק במלאכה: 'תצלח**

מלאכתך! ואפילו לנכרי, אבל מי שעוסק במלאכת איסור אסור לומר לו כך".

אנחנו לא מעודדים כבוד מוגזם, להיות יותר חשוב מהחברים ולהתבלט מעליהם. זו גאווה רעה. אנחנו מדברים על כבוד שווה לכולם, להתייחס לכל אחד ולא להתעלם מחבר או חלילה להשפיל ולזלזל.

תשומת לב, או 'צומי' בלשון העם, זה ממש לא צורך תינוקי. לכל אחד יש צורך בסיסי בתשומת לב!

לא מאמינים? הבה נראה מחקר מעניין:

בשנת 2011 נערך מחקר מיוחד באוניברסיטת פרינסטון בארה"ב. סטודנטים נמרצים תשאלו אלף ושש מאות עובדים, ביררו מה גורם להם לעבוד טוב יותר, מה ממריץ אותם להתקדם, ומה גורם להם להיחלש ולעבוד פחות טוב. האם הכל קשור למשכורת? או לקידום בתפקיד?

לפני הצגת תוצאת המחקר, ניתן לערוך 'מחקר' שכזה בין החניכים. לשאול: מה גורם לכם ללמוד טוב יותר? מה ממריץ אתכם לעזור יותר בבית? ומה מחליש אתכם? להציע לחניכים אפשרויות: הבטחת בונוס סספי או מתנה שווה, לחץ חברתי, רצון להצליח, או: פרגון מחברים/ המורה/ההורים.

אחד הנתונים המפתיעים שעלו מהמחקר: 42 אחוזים ציינו שמילה טובה מחבר לעבודה זהו הגורם הממריץ ביותר לעבוד טוב יותר! מחמאה אחת שווה יותר מעשר משכורות!

שאלנו מקודם שאלה מעניינת, מה קורה כאשר חבר שלי לא מכבד אותי, הוא מסתובב לו עם אף למעלה בלי להתייחס אליי - האם גם אז אני מצווה לאהוב אותו? אך התשובה היא פשוטה: הכבוד לשני אינו חלק ממערכת הדדית של "תן וקח". הכבוד לשני מגיע מתוך כבוד לצלם האלוקים שבקרבו, ולא מתוך ציפייה להרוויח משהו מן הכבוד הזה. **כבוד האדם ביהדות הוא לא רק תועלת, כדי ליצור חברה נוחה יותר, אלא כבוד אמיתי לנזר הבריאה, ליציר כפיו של הקב"ה.**

כבוד זה כמו אוויר לנשימה של כל אדם. כי כל אדם הוא בצלם אלוקים!

וכעת לשאלה השלישית:

ילד מוגבל אינו 'מסכן' ואינו 'טיפש' חלילה. הוא אדם כמו כל אחד אחר, רגיש, פגיע, עם כישרונות כמו רבים אחרים, ויכולות כמו כל אחד אחר בתחומים בהם הוא לא מוגבל פיזית. **הכבוד אליו לא מגיע בגלל 'רחמים' חלילה. אלא כי הוא בן אדם, ונברא ב'צלם אלוקים' בדיוק כמוני וכמוך! וכמו שאני צריך כבוד כמו אוויר לנשימה, כך הוא צריך כבוד כמו אוויר לנשימה.**

סיפור 1 | בית הארחה

כל העניים באזור ידעו - אין כמו הבית של יוסף! שם אפשר לקבל ארוחה חמה, מיטה נקיה ונדבה צנועה. כל עני שהיה עובר באזור, היה נכנס לביתו של יוסף ללילה אחד, לפני שימשיך בדרכו. יוסף שמח על המצוות שהוא זוכה לקיים כל יום: צדקה והכנסת אורחים.

יוסף לא היה עשיר. הוא התפרנס בקושי, וחסך מההוצאות שלו כדי שיוכל להמשיך במנהג המיוחד. הילדים של יוסף ידעו שלא מבקשים מאבא ממתק יקר או בגד מיוחד, כי אבא רוצה לשמור הכל לעניים. הילדים שמחו עם זה, ואהבו את המצווה המיוחדת שהם שותפים לה.

העשיר של העיירה הבחין בכל מה שקורה, וקינא ביוסף. למה עלי מסתכלים כמו קמצן, ואותו מעריכים? חשב לעצמו. מה הוא כבר עושה, נותן כמה פרוטות עלובות, וארוחה דלה? אני יראה לו מה זה!

העשיר החליט לפתוח בית הארחה גדול ומפואר, ולגרום לכל העניים לעזוב את הבית של יוסף. הוא בנה בית ענק עם חצר, תלה שלט גדול "בית הארחה חנם", והזמין טבח מיוחד לבשל ארוחות מפוארות. כל מי שהגיע לבית הארחה, קיבל סעודה בשרית, חדר פרטי מפואר ללינת לילה, ונדבה הגונה.

בלילות הראשונים, כל העניים באו לבית הארחה החדש. יוסף נשאר בלי עבודה, ולא ידע מה לחשוב. מצד אחד, הוא שמח בשביל העניים שעכשיו יקבלו יותר ממה שהוא יכל לתת להם... מצד שני, הצטער על המצווה שהוא מפסיד.

אבל מהר מאוד, החלו העניים לחזור לבית של יוסף. "אנחנו מעדיפים אצלך!" אמרו לו. "אצלך יותר נחמד לנו!"

העשיר כעס מאוד לראות את בית הארחה שלו מתרוקן, ואת הבית של יוסף שוב מלא. הוא שלח את משרתו לחקור את העניים, ולגלות מדוע הם מעדיפים את האירוח הפשוט של יוסף על פני האירוח המפואר שלו.

ומה הסבירו העניים? "יוסף מקבל אותנו בעצמו, ומתעניין איך עבר עלינו היום. הוא מגיש בעצמו את האוכל, ומבקש סליחה שלא הספיק להכין יותר. יוסף מראה לנו בעצמו איפה לישון, ושואל אם נרצה עוד שמיכה. הוא עוזר לנו לארגן את החבילות, ומתייחס אלינו ממש כמו חבר. יוסף מכבד אותנו!

אבל העשיה, יושב בבית שלו ומעשן מקטרת, ולא מעיף מבט אחד לכיוון שלנו... הוא שולח את המשרתים לעשת את כל העבודה, ונותן לנו הרגשה שאנחנו סמרטוטים שצריך לדאוג להם. הוא מזלזל בנו! זה לא נעים ולא נחמד.

עדיפה ארוחה עלובה של יוסף, מאשר ארוחה מפוארת של העשיר!"

! תובנה

יותר חשוב לכבד אדם, מלתת לו מתנות. כל אדם זקוק להערכה וליחס נעים, והתפקיד שלנו לתת לו את זה!

כשנראה חבר מגיע לכיתה עם פרצוף זועף, ניגש אליו, נתעניין בשלומו ונעודד אותו. חבר הגיע שמח? נתעניין מה אירע, ונשתתף בשמחתו. חבר הגיע עם בגד חדש? נחמיא לו. כולנו זקוקים לזה!

סיפור 2 | בעל שיתוק אחי אהלק רכמות!

דניאל מזרחי הוא צעיר גיבור, הלוקה בשיתוק מוחין. למרות מצבו הרפואי המסובך, דניאל ממשיך לחזק את עם ישראל בתכניו הנפלאים, בין היתר דרך ארגון שהקים הנקרא 'הכל בראש'. הבה נקרא את סיפורו של דניאל, ואת תובנותיו.

שמי דניאל מזרחי, בן 27, גר בירושלים. נולדתי עם שיתוק מוחין ספסטי אטואידי. מה זה אומר? אני לא שולט בגוף שלי, לעיתים קרובות הגפיים

שלי משתוללות בצורה בלתי רצונית, עד כדי כך שאני מבקש שיקשרו לי את הידיים ורגליים. מצבי הרפואי הוא נדיר מאוד, בזמנו אמרו לי הרופאים שיש רק עוד חמישה אנשים בעולם עם שיתוק מסוג זה ובמידת חומרה דומה. ובכל זאת יחד עם הקשיים המרובים זכיתי לקבל מבורא עולם מתנה מופלאה, אני שולט בראשי בצורה מוחלטת ובעזרתו מצליח לעשות הכל ממש. מלבד התפקוד הפיזי, ברמה השכלית והנפשית לא נפגעתי ברוך השם, מכאן נובע המוטו שלי "הכל בראש".

מעולם לא תירצתי או ויתרתי לעצמי בגלל מוגבלות, ויותר מכך - תמיד ידעתי שכל התקדמות מובילה לחומה הבאה שגם אותה צריך לפרוץ. עד גיל שש עשרה בכלל לא הצלחתי לדבר, ידעתי שאם אני רוצה באמת להשפיע ולתקשר עם העולם אני חייב לשפר את הדיבור. מגיל קטן אהבתי מוזיקה, ויום אחד, ברגע של השראה, כתבתי את השיר הראשון שלי. היה לי רצון גדול לשיר אותו בעצמי; הלכתי לאולפן הקלטות, ולאחר שעות של ניסיונות והרבה אמונה הצלחתי לומר את המילה הראשונה של השיר "אבא".

זו הייתה עבורי כמו לידה מחדשת, נס של ממש. מאז הספקתי לכתוב ולהפיק שלושה אלבומים, שבחלקם אני שר בעצמי, ובחלקם גם אירחתי אומנים כמו אברהם פריד, מנדי ג'רופי ועוד רבים וטובים.

ברוך ה', בזכות החיים בקהילה התקדמתי רבות ונהייתי עצמאי יותר. אני נוסע בתחבורה ציבורית לבד, וגם את כל הסידורים והקניות אני עושה לבד. לפעמים זה יוצר בעיות, כמו למשל בסיפור קצת מצחיק וקצת עצוב שהיה לי: הייתי בכותל, וקלטתי שנהג האוטובוס לא מעוניין לעצור לי, אין לו כוח לאדם עם כיסא גלגלים. אז נתתי גז עם הכיסא החשמלי שלי, וחסמתי את האוטובוס, כך שהנהג בסוף עצר, התנצל ופתח לי את הרמפה בעצמו.

לפעמים כשאני מסתובב בירושלים זה לא פשוט, אנשים חושבים שברחתי ממוסד לפגועי נפש, כי הם לא מבינים את הדיבור שלי... ברגעים כאלה אני נאחז באמונה בקב"ה, והכל תמיד מסתדר על הצד הטוב ביותר.

מאז שהרכבת מירושלים החלה לפעול, אני מסוגל להתנייד בקלות יחסית אל מחוץ לעיר, ולא זקוק להסעה מיוחדת או מלווה. פעם אחת נכנסתי לתחנת הרכבת, ואחד הדיילים במקום עזר לי לקנות כרטיס נסיעה. הסתכלתי על

השעון והתחלתי לחשוש שאאחר את הרכבת, ואיאלץ לחכות חצי שעה לרכבת הבאה. כמו שלפעמים קורה לי, הלחץ גרם לתנועות בלתי נשלטות (חלק מהמצב הרפואי שלי), ויד ימין שלי השתחררה מהרצועה של הכיסא והתחילה לקפץ. למזלי, מנהל התחנה קלט אותי והגיע במהרה לשאול מה קורה. הוא כבר הכיר אותי מנסיעות קודמות, ולכן הצליח להבין אותי בקלות ולהחזיר את היד למקום.

הרכבת החלה בנסיעה דרך המנהרות הארוכות, ובזמן שיצאנו מהמנהרה הארוכה חשבתי שאמנם הרכבת מקבלת המון ביקורת, אבל החוויה שלי היא של תמיכה ויחס מכבד.

כמה ימים לאחר מכן היו לי כמה עניינים בתל אביב, ובסיומם נכנסתי לתחנת עזריאלי כדי לעלות בחזרה לעיר קודשנו. כשהייתי ברציף הנוסעים, השתחררה לי היד פעם נוספת. מסביבי היה רעש בלתי נסבל של רכבים, רכבות מהירות וצעקות. האוויר החם היה מחניק ומלא בפיוח. התחלתי לבקש מהעוברים והשבים שיעזרו לי, אבל אף אחד לא עצר אפילו לשאול מה הסיפור. כך הייתי תקוע שם דקות ארוכות.

התסכול היה גדול, והרגשתי כעס כלפי האנשים. לא הבנתי מה מונע מהם להתייחס אלי, או רק לשאול אותי אם אני בסדר. הם כנראה נבהלו מהמראה של היד שלי, ולא הצליחו להתגבר על הרתיעה הראשונית. המשכתי לקרוא לכל מי שראיתי, ואפילו השומרים והפקחים התעלמו כאילו לא הייתי שם. אחד המאבטחים דיבר איתי, אבל ההמולה מסביב לא אפשרה לו להבין את הדיבור שלי. תהיתי, למה העובדה שיש לי נכות הופכת אותי בעיני אחרים לפחות?

במבט לאחור אני מצליח להבין את הלחץ והרתיעה של האנשים. אבל אני חוזר ומבקש מכולם לחשוב על המוגבליות, ולהבין שכל האנשים ראויים ליחס מכבד, ואנו באמת מצפים שתציעו עזרה, ככל שאתם יכולים כמובין... ובעיקר, אל תתעלמו. תהיו אדיבים, תכבדו כל אדם!

במשך השנים, יצא לי ליטול חלק בלא מעט מסגרות חינוך מיוחד. רוב רובן של העמותות מאגדות כמה סוגי נכויות יחד, וככה יוצא שבמחנה קיץ לדוגמא יכולים להיות אנשים עם שיתוק מוחין, אבל גם אוטיסטים ואנשים עם מוגבליות אחרות. אני חייב להודות שלפעמים גם לי קשה מולם, ולא תמיד אני מצליח להתעלות על עצמי ולהתגבר.

וככה, כשהיד שלי ממשיכה להילחם עם עצמה, נפלה עלי ההבנה שבאמת

קשה לגשת למישהו לא מוכר, במיוחד אם הוא נראה שונה חיצונית. קיבלתי על עצמי שבפעם הבאה שאתקל במישהו עם מגבלה שונה משלי - אעשה מאמץ לתקשר אתו.

! תובנה

הבה נתחזק ונדע לתת לאנשים עם המגבלות, את הכבוד הראוי שאנחנו רוצים שיתנו גם לנו.

הפעלה | כבוד האדם

משפט פתיחה:

נבחן את מושג הכבוד בחיי היומיום, ונתנסה בפתרון דילמות הקשורות בזכות לכבוד.

הסבר כללי:

החניכים ידונו בפתרונות פרקטיים בדילמות יומיומיות של חוסר כבוד, בשילוב משחק קלפים מרתק.

חומרים נדרשים:

- קלפים מצורפים - לשכפל פעם אחת עבור כל זוג משתתפים
- מספריים לגזירת הקלפים

הסבר מפורט בשלבים:

1. שלב א - ביטויים של כבוד:
2. מחלקים את הקבוצה לזוגות.
3. גוזרים את הקלפים - לכל זוג חפיסת קלפים. ניזהר, שלא יתבלבלו חבילות הקלפים.
4. משחקים משחק זיכרון, כל אחד בתורו מרים שני קלפים - אם הם מתאימים, יוצא ביטוי/מושג מוכר של כבוד, יש לו נקודה.
5. לאחר המשחק, על המנצחים לעמוד ולהסביר לכולם מהם הביטויים שהם צירפו.
6. להלן פתרון הביטויים - למדריך:

אֹרַחַ כְּבוֹד, אוֹת כְּבוֹד, אֲזַרַח כְּבוֹד, בְּכָבוֹד רַב, בְּכָבוֹד וּבְעֶצְמוֹ, בְּמַחִילָה מִכְּבוֹדְךָ, חֶלֶק לוֹ כְּבוֹד, יֵצֵא בְּכָבוֹד, יֵרָאֵת כְּבוֹד, כְּבוֹד הָאָדָם, כְּבוֹד הַמֵּת, כְּבוֹד עֲצָמַי, כְּבוֹדוֹ בְּמִקוֹמוֹ מִנֶּחַ, כָּל הַכְּבוֹד, לְמַטָּה מִכְּבוֹדוֹ, מוֹצֵא שֶׁל כְּבוֹד, מְחַל עַל כְּבוֹדוֹ, מִטַּח כְּבוֹד, מְשַׁמֵּר כְּבוֹד, מִתַּחַת לְכְבוֹדוֹ, עִם כָּל הַכְּבוֹד, פִּגְעַת בְּכְבוֹדוֹ, פְּחִיתוּת כְּבוֹד, רְדִיפַת כְּבוֹד, תֵּאָר כְּבוֹד, שׁוֹלַחַן הַכְּבוֹד, תְּעוֹדֵת כְּבוֹד, כִּפַּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ.

7. שלב ב - מקרים מהחיים:

נבקש מהחניכים למצוא מקרה אמיתי בו נתקלו בחייהם, אשר לדעתם היה בו חוסר של כבוד.

דוגמאות:

- צחקקים על מבטא מוזר של תלמיד ממוצא זה.
- ויכוח עם נהג האוטובוס.
- סקרנים מתגודדים סביב פצוע תאונה.
- נערים מגחכים על לבוש מרושל של נער אחר.
- התעלמות מחבר לקוי שמיעה שלא שמע טוב את כל הדיבורים, ומבקש לחזור עליהם.
- קשיש עבר את הכביש בצעדים איטיים, ומכוניות צפרו לו בחוסר סבלנות.

8. נבקש מהחניכים דוגמאות נוספות, ויחד נתבונן כיצד היו כולם מרוויחים, אם היו מכבדים יותר זה את זה! המכבד לא היה מפסיד דבר, והמכובד היה זוכה ליחס ראוי והרגשה נפלאה!

כָּבוֹד	וְאֹת אֲמִיךָ	מִכְבוֹדוֹ	רַב	וּבְעֶצְמוֹ	מִכְבוֹדֶךָ	כָּבוֹד	בְּכֹבֹד
תְּעוֹדֶת	אֲבִיךָ כִּבְדֵם אֶת	לְמַטָּה	וּבְכֹבֹד	וּבְכֹבֹדוֹ	בְּמַחְלֵיקָה	חֲלַק לּוֹ	יָצָא
כָּבוֹד	כָּבוֹד	לְכִבּוּדוֹ	הַכָּבוֹד	בְּכֹבֹדוֹ	כָּבוֹד	כָּבוֹד	כָּבוֹד
מִטָּח	מִשְׁמַר	מִתַּחַת	עִם כָּל	פְּעֵעַ	פְּתִיתוֹת	רְדִיפֵת	תֵּאָר
כָּבוֹד	הָאָדָם	הַמֵּת	עֲצָמֵי	בְּמִקְוָמוֹ מֵנַח	הַכָּבוֹד!	כָּבוֹד	כָּבוֹדוֹ
יְרֵאת	כָּבוֹד	כָּבוֹד	כָּבוֹד	כָּבוֹדוֹ	כָּל	מוֹצֵא שָׁל	מְחַל עַל
כָּבוֹד	כָּבוֹד	כָּבוֹד					
טוֹרֵחַ	אוֹת	טוֹרֵחַ					

קו הזינוק שווה לכולם!

היכולת להצליח בחיים, לא נמדדת רק על פי כישרונות, יכולות פיזיות או מראה חיצוני. היכולת להצליח נובעת בעיקר - מחתירה עיקשת להצלחה.

היום נרחיב על כך, ונראה כיצד גם ילד עם מוגבלות הוא ילד רגיל עם יכולת בדיוק כמונו להצליח, אין בו שום חיסרון כלל וכלל בדרך להצלחה.

מי שמתעקש לגבור על האתגרים, ומשתדל בכל יכולתו, זוכה לסייעתא דשמיא ומצליח. נקודה.

שאלה לדין

האם לילד עם מוגבלות - יש פחות יכולת, או יותר יכולת - להצליח בחיים?
זוהי שאלה מכשילה... כי מן הסתם כולם חושבים שהתשובה אותה אנו רוצים ללמוד היום היא "יותר".

תשובה

לא יותר ולא פחות. אלא **בדיוק** כמו כולם.

ילד עם מוגבלות הוא ילד עם נפש רגילה כמו כולם. היחס שלנו אליו, הוא כמו אל ילד רגיל. כמו שלא מסתכלים איזה מספר יש לכל אחד במשקפיים, גם אין להסתכל על ילד עם מוגבלות כילד שונה. וכשם שהמספר המשקפיים לא משנה את עתידו בחיים, כך גם המוגבלות!

הביטו סביבכם! מי מבין החניכים יצליח בתור מבוגר? למי תהיה משפחה לתפארת? מי יהיה עשיר? מי יתקדם בחיים?

מחקרים שעקבו לאורך שנים ארוכות אחר אנשים, גילו שלא תמיד מי שהיה נראה מוצלח, מוכשר ובעל יכולת בגיל צעיר, הוא זה שהצליח לבסוף כמבוגר. במקרים רבים, הצעירים המבטיחים הפסיקו להצליח, הידרדרו במצבם האישי, והפכו לאומללים.

במקרים רבים, צעירים שנחשבו בילדותם ובערותם ל'לא יוצלחים', או כאלו שנולדו עם מוגבלות והיה נראה כי אין להם סיכוי להתקדם איתה, וכן ילדים חסרי כישרונות או חסרי חברים, צמחו במהלך השנים ונהיו מנהלים, מוצלחים ובעלי משפחות לתפארת.

מה הסיבה? כמו שאמרנו - היכולת להצליח היא שווה אצל כולם. **חתירה עיקשת להצלחה.**

אז לא נשפוט חברים לפי איך שהם נראים. נדע שכל אחד יכול לצמוח ולהצליח, כדאי לנו ללמוד מכל אחד ולהקשיב לכל אחד.

מדוע נפסקה ההלכה כבית הלל?

הבה נלמד קטע מרתק מהגמרא (עירובין יג ב):

”אמר רבי אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל. הללו אומרים הלכה כמותנו, והללו אומרים הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלוקים חיים הן, והלכה כבית הלל!

והוינן בה (שאלו בני הישיבה): וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלוקים חיים - מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן?

מפני שנוחין ועלובין [סבלנים] היו, ושונים דבריהן ודברי בית שמאי”.

בשעה שהיו בית שמאי מביאין ראייה לדבריהן מן התורה, ובית הלל מביאין ראייה ממקרא אחר, היו בית הלל דורשין את המקרא של בית שמאי למה בא, ולא היה קל בעיניהם (רש”י).

”ולא עוד, אלא שבית הלל היו מקדימין לומר את דברי בית שמאי לדבריהן. וכאותה ששנינו: מי שהיה אוכל בסוכה והיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית - בית שמאי אומרים לא יצא ידי מצות סוכה. ובית הלל אומרים יצא. סוכה קטנה שאינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו בלבד, בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין.

אמרו בית הלל לבית שמאי: וכי לא כך היה מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את רבי יוחנן בן החורנית, ומצאוהו יושב בסוכה גדולה, כשהוא ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית ולא אמרו לו דבר?

אמרו להן בית שמאי: וכי משם ראייה?! אף הן הזקנים אמרו לו לרבי יוחנן: אם כך היית נוהג מעולם, לא קיימת מצות סוכה מימך!”

הרי, שהקדימו בית הלל בדבריהם את הזכרת זקני בית שמאי לזקניהם, שאמרו: מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל!

ומה שנקבעה הלכה כמותן מהטעם הזה, יכול “ללמדך: שכל המשפיל עצמו - הקדוש ברוך הוא מגביהו. וכל המגביה עצמו [המתגאה] - הקדוש ברוך הוא משפילו. וכן כל המחזר על הגדולה - גדולה בורחת ממנו. וכל הבורח מן הגדולה - גדולה מחזרת אחריו”.

! תובנה

ההצלחה אינה נמצאת אצל מי שאנחנו חושבים - בעל הכישורים הגדולים ביותר, הבריא ביותר, או החזק והגאה ביותר. ההצלחה נמצאת רק אצל מי שנלחם למענה אבל מתוך ענווה, לא מרים ראש מידי אך מצד שני לא מוותר לעצמו. זוהי הדרך המובטחת.

סיפור | מלכה סופני עם נכות, הופך למיליונר!

ג'ון מורו נולד עם מחלת ניוון שרירים קשה, אבל בלידתו לא הבחינו הרופאים בדבר. רק בגיל שנה, אימו שהודאגה מצורת הזחילה שלו, החלה לחשוש. היא סיפרה לחברותיה שהוא פשוט לא מצליח לזחול - רק גורר את עצמו למרחקים קצרצרים. משהו באופן בו הניע את גופו, נראה לה מוזר. מכל עבר ניסו להרגיע אותה ולומר לה שהיא סתם אם היסטרית, אבל פט מורו לא נרגעה. היא החליטה לקחת את ג'ון הקטן לרופא ולשאול.

הרופא ערך לו בדיקות שונות, ואז זימן אותה למשרדו. "אני מצטער, אבל יש לי חדשות רעות", הוא אמר. "לג'ון יש מחלה שמנוונת את עמוד השדרה והשרירים. בעוד רוב הילדים מתחזקים ככל שהם גדלים, הוא רק ייחלש. הוא ייאבד כל יכולת לזוז. הוא ייאבד את היכולת לנשום בכוחות עצמו. ויום אחד הוא יחלה בזיהום שיתפשט למערכת הנשימה שלו ויהפוך לדלקת ראות קשה... רוב הילדים עם המחלה הזו מתים מדלקת ראות לפני שהם בני שנתיים... אני באמת מצטער".

פט ניגבה את דמעותיה, ויישרה את כתפיה בנחישות. "אל תצטער. ג'ון לא הולך למות".

"חשוב שתביני את המצב, גברת מורו. הוא לא יהיה מסוגל להילחם בדלקת ראות..."

"הוא לא יצטרך להילחם בה", אמרה פט מורו. "אני אלחם בדלקת ראות בשבילי".

וכך היא עשתה - כפי שסיפר בנה לימים. בכל פעם שחלה בדלקת ראות -

זוה קרה 16 פעמים ב-16 השנים הבאות - עקשנותה של פט עמדה לבנה. היא ישבה לידו כל הלילה ודפקה בכוח על גבו וחזהו מידי שעתים, כדי לשחרר את הלחה שהצטברה שם. היא הצליחה להשיג את הרופאים המומחים הטובים ביותר, כדי שיטפלו בבנה. היא פשוט לא התייאשה.

פט מורו לא הסתפקה בכך שג'ון נשאר בחיים. היא התעקשה שג'ון ילך לבית ספר רגיל - וכל המכשולים נמסו בפני עקשנותה. כשהוא רצה לשחק בכדורסל, היא נפגשה עם המורה לחינוך גופני וסיכמה איתו על הוספת תפקיד חדש למשחק: 'נושא הכדור', תפקיד אותו יכול היה מורו למלא גם מכיסא הגלגלים שלו. כשג'ון איבד את היכולת לכתוב, היא דאגה לכך שסטודנטים מתנדבים יגיעו מידי יום כדי לכתוב עבורו. והיא מעולם לא חדלה מלעודד אותו להאמין ביכולותיו. התוצאה: הוא סיים תיכון בהצטיינות בגיל 16, ואחר כך סיים גם תואר ראשון בהצטיינות.

עם רקע כזה, אולי לא פלא שתאונת הדרכים שעבר לא שברה את רוחו של מורו. בשלב מסוים, נמאס לו לחיות על קצבת נכות, כשכל דולר שהוא מרוויח חייב ללכת לתרופות וטיפול רפואי להם הוא נזקק כדי להישאר בחיים. ואז הוא הסתער על המטרה הבאה: להרוויח מספיק כסף כדי לפרנס את עצמו, לממן את כל הוצאותיו הרפואיות - וגם לפרנס את שני הוריו המתבגרים.

בשלב הזה מורו כבר היה נכה לחלוטין שיכול להזיז רק את ראשו, אבל בעזרת טכנולוגיה מתקדמת, זה לא הפריע לו בנתיב הקריירה שבחר לעצמו: יועץ מקצועי לכותבי תוכן, כיצד לכתוב תוכן שייקרא על ידי המונים. כמי שהמסרים אותם כתב נקרא בכל רחבי העולם, הצליח ג'ון לתת לאחרים עצות כיצד להצליח בכך בעצמם.

"כמה חודשים לאחר מכן קניתי לאבא שלי מכונית חדשה", כתב מורו. "אתם מבינים כמה זה מיוחד עבור בחור שלא יכול להזיז כלום מתחת לצוואר שלו, לקנות מכונית לאבא שלו? והדבר הטוב ביותר - אני עושה כסף מזה שאני עוזר לאנשים, עוזר להם לשנות את החיים שלהם. כל יום אני מקבל הודעות מלאות תודה. קשה לי להאמין לזה! באופן נורמלי, בחור כמוני צריך להימק באיזה מוסד ולחכות למוות חלילה. במקום זה משלמים לי כסף כדי לתת עצות. אם האצבעות שלי היו עובדות, הייתי צובט את עצמי".

תובנה !

מורו נוהג לספר את הסיפור שלו כדי להביא את הקוראים למסקנה המתבקשת. "אם אני יכולתי להשיג את כל זה בתור נכה שיכול להזיז רק את הראש שלו - מה אתם לא יכולים להשיג?"

כל אחד יכול להצליח. גם מי שיש לו מוגבלות, הבה נתייחס אל ילד עם מוגבלות כילד רגיל עם סיכוי שווה לשלנו להצליח.

הפעלה | כולנו בספינה אחת

משפט פתיחה:

נמצא בכל אחד את הכישרון החבו בו, אותו הוא יכול למקסם להצלחה - אם רק יתאמץ להשקיע.

הסבר כללי:

החניכים מראים בתורם את יכולותיהם הכישרוניות.

חומרים נדרשים:

לוח או דף גדול, ולורד ללוח.

הסבר מפורט בשלבים:

1. כל חניך מציע תכונה בה הוא מוצלח. על הרכז לעודד את החניכים למצוא כשרון שכזה לכל אחד מהחניכים! אפשר למצוא כישרונות של כוח פיזי, כוח חשיבה, ידע וכדומה כיך הדמיון הטובה עליכם. ובלבד שיימצא יתרון לכל חניך!
2. רשימה לדוגמה:

ריצה, קפיצה, שכיבות סמיכה, קליעה למטרה, זיהוי חפצים בעצימת עיניים, זיהוי טעמים, זיהוי חברים בעצימת עיניים לפי שמיעת קולות, ידיעת הארץ, היסטוריה, גאוגרפיה, ערי בירה בעולם, מקצועות המתחילים באות פ' או אותיות אחרות, אזורי מגורים של בעלי חיים מסוימים, ריצה, גובה, התחמקות, ציור, זירה, חזנות ופיוט, קליעה למטרה ועוד...
3. המדריך עורך רשימה של החברים על הלוח/דף ולצד השמות רושם את הכישרונות.
4. כעת החניכים יבצעו משימות, ובהן נראה את הכישרונות של כל אחד. נמשיך במשימות עד שכל הכישרונות באו במהלך לידי ביטוי.
5. משימות לדוגמה:
 - על החניכים לעבור מצד אחד של החדר לצד השני בלי לגעת ברצפה, לדרוך רק על חתיכות בריסטול.

- קליעה למטרה - צריך לקלוע מטבע אל תוך קופסה, ממרחק של חמישה מטרים.
 - להצליח לקרוא כותרת מהעיתון ממרחק של עשרה מטרים.
 - מי קופץ הכי גבוה?
 - מי מצליח לחזור בעל פה על שם המשפחה (הדמיוני) "שוורצנגולדנקראנץ"?
 - טעימה עיוורת של מי ברז מול מים מינרליים. מי מזהה?
 - מי יכול למנות מספר רב יותר של חברי כנסת מכהנים?
 - תחרות ריצה. מי מצליח להקיף את החצר שלוש פעמים בתוך שתי דקות?
 - מי מצליח לומר בקול רם: "שרה שרה שיר שמח, נחש נשך נחש, מקלף קילף קליפה".
 - מי יכול לשרוק לנו מנגינה?
 - מי מצייר על הלוח את העץ הנאה ביותר?
 - מישהו יודע לומר מהר כמה זה 314 כפול 27?
- וכך הלאה, צרו תחרויות שיביאו לידי ביטוי את כל הכישרונות. אל תפסיקו עד שכל חניך ישיג לפחות הצלחה אחת!

תובנה:

כל אחד הוא יחיד ומיוחד. לכל אחד כישרונות בתחומים מסויימים, וחולשות בתחומים אחרים. כאשר משלבים ידיים, וכל אחד עוזר לשני, אנחנו קבוצה חזקה ומצליחה. הקב"ה העניק לכל אחד מאיתנו מתנות מיוחדות. בואו נתרום מהן לכולם!

ניצחון אמיתי

לפעמים קשה לנו להיות רגישים לאתגרים של הזולת. אנו ממהרים כל הדרך אל ההצלחה, רוצים לקטוף הישגים ולנצח. אם נעצור בדרך למען החלש והמסכן, איך ננצח? איך נתקדם?
אבל לאמיתו של דבר, במאמץ קל מאוד נוכל גם להצליח בעצמינו, וגם לסייע לאחרים לרוץ קדימה!
ככל שנעמיק בכך נגלה, שההצלחה של חברי היא גם ההצלחה שלי!

שאלה לדיון

מנצח בתחרות, יש רק אחד. אז אם אני מתחיל לחשוב על מי שיש לו מוגבלות, ועוזר למי שלא יודע לרוץ מהר, ומתחשב במי שקשה לו הקצב של המשחק, איך אני אמור להצליח בעצמי? מה, אוותר על עצמי למען אחרים?

תשובה

באמת חשוב לא לוותר על הצלחה עצמית, ולא לעצור באמצע הדרך. אבל אין שום סתירה בין עזרה לחבר והתחשבות בקשיים שלו, לבין התקדמות והצלחה של עצמי!

כי זו עצת היצר לומר לנו: החבר צריך שתעזוב הכל ותעזור לו בלימודים. נו באמת, ככה אתה לא תדע כלום. לאמיתו של דבר, מספיק שנקדיש חצי שעה מדי שבוע לסייע לחבר בהכנה למבחן, ונגלה שהחצי שעה הזו מסדרת גם לנו את הידע בראש, ומקפיצה את הציון שלנו!

כי בדרך כלל, מי שעוזר לשני מרוויח! מי שמתחשב, מתקדם ומצליח!
"איזהו מכובד", מלמדים אותנו חז"ל, "המכבד את הבריות. איזהו גיבור, הכובש את יצרו". כך אפשר לומר גם "איזהו מוצלח, המסייע לחבירו להצליח".
כאשר נסייע לחברים סביבנו, נושיט יד למי שיש לו אתגר וקושי, לא נפסיד מכך מאומה. אדרבה, זהו הניצחון האמיתי!

סיפור 1 | האיתור לחיים

סיפור אמיתי ומרגש שהנוכחים בו לא ישכחוהו כל חייהם!

אלפי בני אדם צפו בתחרויות האולימפיאדה לאנשים עם מוגבלויות בסיאטל (המכונה גם ה"האולימפיאדה המיוחדת"). באחד משיאי האולימפיאדה, עמדו הכן תשעה ספורטאים - כולם עם פיגור שכלי - על קו ההתחלה, מחכים לאות שינתן בכדי לפתוח בריצה תחרותית שתקבע מיהו הרץ המהיר ביותר.

האות ניתן. כולם יצאו לדרך, כל אחד מתאמץ לתת את כל כולו בכדי להגיע ראשון לקו הגמרה. ההמונים הריעו בהתלהבות. לפתע מעד אחד הרצים, ונפל מתגלגל אל צד הדרך. הרץ הרים מבט מאוכזב ומלא צער, והחל בוכה בדמעה.

חבריו הבחינו במתרחש, ועצרו את ריצתם. לעיני הצופים המשתאים הם סבו לאחוריהם, מלאי סימפטיה כלפי חברם שאיבד את הסיכוי לזכות במרוץ. אחד הספורטאים - שיש לו תסמונת דאון - התכופף אליו ולחש לו: "תתכונן, מרגע זה הזכייה בידך!"...

וכולם, תשעת המתמודדים, שילבו ידיים ורצו יחד עד קו הגמרה מאפשרים לבחור שנפל לסיים את המרוץ ראשון.

האיצטדיון כולו רעש וגעש. אלפי אנשים קמו על רגליהם והריעו ממושכות, אף עין לא נותרה יבשה לנוכח המחוזה האנושית המרגשת...

מחיאות הכפיים נמשכו דקות ארוכות. האנשים שנכחו שם, חוזרים ומספרים את הסיפור עד היום הזה!

! תובנה

לתת לקבוצה החלשה לנצח זה הניצחון בעצמו!

כאשר אנו מעניקים למישהו אחר הישג שיכולנו לגרוף לעצמינו, זו עדות לחוסן פנימי ולאמונה שלמה ביכולתינו. רק אם אנחנו חזקים כל כך, ולא צריכים אישור מהחברים על המעמד שלנו - נהיה מסוגלים להעניק את ההישג לחבר. העניקה - זו עוצמה.

מה שחשוב בחיים, יותר מלזכות ולצבור הישגים, זה לעזור לאחרים לנצח. גם אם המחיר הוא לצמצם את צעדינו ולוותר לפעמים. כך אנו מובילים את עצמינו לתפיסה מדהימה לפיה: **כולנו ביחד ניצח ולא כל אחד בנפרד!**

הלואי ונהיה מסוגלים להאיט את צעדינו ולשנות כיוון, כדי לעזור למי שברגע מסוים בחייו נתקע וזקוק לעזרה כדי להמשיך.

סיפור 2 | ההלמנה האפטיצה

יוסי, מזכיר בשירות לקוחות, מקבל יום אחד הביתה הזמנה לחתונה בשבוע הבא, על ההזמנה מהצד הקדמי נכתב "מיקי כהן", יוסי משתומם לפשר ההזמנה, הן אינו מכיר אחד כזה וגם לא זכור לו שהכיר בעבר.

הוא פותח את ההזמנה ולתדהמתו נכתבו שם המילים הבאות "יוסי יקירי, אין לי מילים להודות לך, אני חייב אותך לצידי ביום המאושר ביותר בחיי, אתה המחונן הראשי, על החתום מיקי".

יוסי תוהה, בטח קרתה כאן טעות מצערת.

הוא מתקשר לטלפון הרשום מטה לאישור השתתפות, ועד מהרה הוא מוצא עצמו מדבר עם החתן עצמו.

"אינך זוכר אותי?" שואל מיקי.

"לא, מי אתה? תמהני איך הפכתי למחותן ראשי בדיוק?"

מיקי התחיל לספר. הוא הזכיר ליוסי נשכחות מלפני כעשור וחצי בעודם ילדים בבית הספר בעיר ילדותם.

מיקי היה תלמיד חדש בבית ספר, הם עברו דירה לעיר אחרת רחוקה מהעיר הקודמת, כך שהיה צריך לעבור באמצע השנה לבית ספר אחר, בלי חברים, ובלי להכיר אף אחד.

הדבר היה קשה לו מאוד והיקשה עליו להתקדם בלימודים, וכך, מנער מוכשר ובולט בכיתתו הקודמת, נבלע כעת בין הילדים הוותיקים בכיתה החדשה, וקולו כמעט שלא נשמע.

הוא הלך ונהיה מופנם יותר ויותר, ומחשבות של עצב הלכו ועטפו אותו מיום ליום.

"אף אחד לא מתייחס אליי, אף אחד לא שואל בשלומי, אני לבד כאן בתוך כל הים הסוער הזה, למי יש צורך בי בכלל? מה אני שווה?" אט אט החלו להתרוצץ במוחו גם מחשבות על עזיבת הלימודים וללכת להתחבר עם נערי השוליים ברחוב שכבר הספיק להכיר כמה מהם, ואיתם, יוכל בקלות יותר להסתדר.

יום אחד, בעת שעמדו כולם לצאת מהכיתה בסוף היום, הוא מרגיש שמישהו נוגע לו בכתף. מיקי הזדעזע אינסטינקטיבית, הוא לא הכיר אף אחד, ולא

דיבר עם אף אחד כבר זמן רב... הוא מסתובב ומבין שחברו יוסי סידר לו את הכתפייה של הילקוט שלא ישבה לו טוב על הכתף.

"שיהיה לך יום מוצלח" מחייך יוסי, ומיקי כמו נדבק לרצפה, נדהם כולו על היחס הפתאומי שנתן לו יוסי. יוסי שכבר היה בדלת הכיתה, זרק לו משפט נוסף "יום טוב שיהיה לך אח יקר, טוב להיות איתך בכיתה".

מיקי התעורר מהקיפאון שאחז בו, ניסה להשיב ליוסי, אך זה כבר היה רחוק ונעלם לו בסוף המסדרון.

כך, הלך מיקי הביתה בתחושות מעורבות ומחשבות מתרוצצות בתוך מוחו "אז אולי בסוף כן כדאי להישאר, הנה, יש כאן ילדים טובים כמו יוסי, הנה אני שווה משהו".

וכך הלך מיקי והתעודד מיום, בסיוע המילים החמות של יוסי, והגיע להחלטה סופית להישאר ולהתמיד בלימודים כמו שהיה בכיתה הקודמת. הוא עלה ועלה, ועבר בהצלחה מבחן אחרי מבחן, וברבות השנים התקבל לשיבה חשובה של תלמידי חכמים, עשה חייל בלימודים וכיום הוא בדרך להיות רב של ממש, ועומד להינשא לבחירת ליבו...

כעת, יוסי מוזמן לחתונה של מיקי כמחותן ראשי...

! תובנה

אך כפסע היה בין יציאתו של מיקי מבית הספר ודרדורו הרוחני לרחוב, ומי יודע לאן, והנה הוא כעת עומד לפני יומו הגדול, עם הישגים מרשימים במיוחד והצלחה בחיים. והכל בזכות מילות טובות קטנטנות, שיוסי עצמו לא שם לב אליהן בכלל...

הפעלה | הכר אותי

משפט פתיחה:

הזדמנות מצוינת להכיר לעומק אחד את השני, בדרך קלילה ומשעשעת.

הסבר כללי:

על כל אחד לזכור כמה שיותר פרטים אישיים במראהו של חברו, בזמן הקצר ביותר.

חומרים נדרשים:

דף ועט לכל אחד.

הסבר מפורט בשלבים:

1. כל אחד מסתכל על חברו במשך 2 דקות, ובוחר בו כל דבר קטן וגדול.
2. לאחר מכן מתחלקים לשני חדרים, וכל אחד רושם בדף לפחות דברים אישיים שראה בשני. למשל: צבע עיניים, גובה, צבע חולצה, חברת נעליים וכדו'.
3. לכל אחד יש 5 דקות לרשום מה שראה.
4. לאחר שמסיימים, נפגשים שוב, משווים הישגים - מי רשם יותר פרטים? ועוברים לשלב הבא.
5. כעת בוחנים שוב אחד את השני, במשך 5 דקות, בדברים נוספים, [ניתן להתמקד במה שהשני התמקד בכך בסבב הראשון].
6. כעת מסתובבים גב אל גב, ואומרים בעל פה, בתורנות, בתוך דקה, 3 דברים אישיים שזוכרים.
7. מנצח: מי שהצליח להבחין ולזכור יותר פרטים.

הערות:

- יש חניכים רגישים שמשחק זה אישי מידי לטעמם ואינו מתאים להם, יש לשים לב לכך ולכבד את החניך.

- יש לשים לב ולא להביך את החניך בדברים שיכולים לפגוע בו, למשל אם הוא נמוך קומה, יש להימנע מציון הדבר.

עם מה יצאנו?

תובנה: לכל אדם יש נקודות רבות בחייו, כדאי שנשים לב ונהיה רגישים לכל אחד, גם למי שנראה חלש. מה מאפיין את חברי? מה עובר עליו בימיו של? מה יש לו? מה אין לו?

משרד ראשי: רחוב גבעת שאול 27, גבעת שאול, ירושלים
טלפון: 077-40-50-813 פקס: 077-40-524-122
דוא"ל: israelshilo@gmail.com

יהודי
ארגון נוער